

Mártélyi Általános Művelődési Központ

Mártélyi Óvoda

Pedagógiai Program

Mártély. 2023.09.01.

Tartalomjegyzék

Jogsabályi háttér	4.
1. Bevezetés	5.
1.1. Óvodánk adatai.....	5.
1.2. Óvodánk története	6.
2. 2. Az óvoda értékei – Helyzetelemzés	6.
2.1. Az óvoda tárgyi feltételei	6.
2.2. Az óvoda személyi feltételei	8.
2.3. Kompetencia alapú programcsomag alkalmazása	9
2.4. Programválasztás.....	10.
3. Az óvodai nevelés szervezeti keretei	10.
4. Alapelveink	10.
4.1. Egészségnevelési és környezeti nevelési elvek	12.
4.2. Célok.....	13.
4.3. Feladatok	13.
5. Gyermekkép, pedagóguskép	14.
6. Óvodakép.....	15.
7. Az óvodai nevelés célja és feladatai.....	17.
7.1. Az egészséges életmód alakítása	17.
7.2. Érzelmi, erkölcsi és közösségi nevelés	21.
7.3. Anyanyelvi – értelmi fejlesztés és nevelés	24.
7.4. A tevékenységek szerepe a nevelési cél elérésében	27.
7.5. A képességek szerepe a nevelési cél elérésében.....	28.
8. A tudatos fejlesztés feltételei	30.
8.1. A tudatos fejlesztés objektív feltételei.....	30.
8.2. A tudatos fejlesztés szubjektív feltételei	31.
8.2.1. Az óvodapedagógus és a gyermek aktív együttműködése	31.
8.2.2. Az óvodapedagógus modell szerepe	31.
8.2.3. Az óvónő és a dajka együttműködése	32.
8.2.4. A környezetben élők hatásai	32.
9. A fejlesztés tartalma.....	33.
9.1. Játék és tanulási tevékenység.....	34.
9.2. Társas közösségi tevékenység	40.

9.3 Munka tevékenység	42.
9.4 szabadidős tevékenység.....	44.
10. Komplex foglalkozások rendszere.....	47.
10.1 A fejlesztés keretei	47.
10.2 A komplexitás a pedagógiai folyamatban	47.
10.3 a komplex tevékenységek lényege	47.
10.4 a társadalmi érintkezést megalapozó és a társadalmi gyakorlat belső összefüggéseit tükröző komplex foglalkozások	48.
10.4.1 Anyanyelv	48.
10.4.2 Matematikai tartalmú tapasztalatok	49.
10.4.3. Külső világ tevékeny megismerése	51.
10.4.4. Művészeti tevékenység.....	54.
10.5. Mozgásfejlesztés.....	59.
10.5.1 Mindennapi testnevelés.....	59.
10.6 Az óvodába és az iskolába lépés feltételei	62.
11. A gyermek fejlődésének ellenőrzése, értékelése	66.
12. A nevelés tervezési és időkeretei.....	67.
13. A kiemelt figyelmet igénylő és a különleges bánásmódot igénylő gyermekek, úgy mint a tehetséges gyermekek – a sajátos nevelési igényű – BTMN-es – Hátrányos helyzetű és Halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek differenciált fejlesztése	71.
13.1 Tehetséges és kiemelten tehetséges gyermekek	71.
13.2 Sajátos nevelési igényű gyermekek	72.
13.3 Hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek differenciált fejlesztése	75.
13.4 A gyermekek esélyegyenlőségét segítő intézkedések	76.
14. Gyermekvédelmi feladataink.....	79.
14.1 Gyermekvédelem célja.....	79.
14.2 Gyermekvédelem feladatai	79.
15. Óvodánk hagyományőrző tevékenységei, kapcsolatai	81.
15.1 Hagyományőrző tevékenységek.....	81.
15.2 Kapcsolataink	82.
Érvényességi idő	86.

Mártélyi Óvoda Pedagógiai programja

Jogszályi háttér

- 363/2012. (XII.17) Kormányrendelet az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjáról
- 2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről
- A 2011. évi CXC. törvény végrehajtási rendeletei
- 229/2012. VIII.28. Korm. rendelet a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC.
- A nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet kiadásáról
- 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról. 1. melléklet a 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelethez
- Az 1993. évi LXXIX. törvény a közoktatásról hatályos paragrafusai
- Mártély Község Önkormányzat Képviselő- testületének vonatkozó önkormányzati rendeletei
- A Mártélyi ÁMK Mártélyi Óvoda szabályozó dokumentuma

1. Bevezetés

1.1. Óvodánk adatai

Az óvoda hivatalos elnevezése:

Mártélyi ÁMK Mártélyi Óvodája

Az óvoda címe, telefonszáma:

Mártély, Petőfi u. 1. 6636. Tel: 62-228-035

Az óvoda OM azonosítója:

029686

Az óvoda fenntartója, címe, telefonszáma:

Mártély Község Önkormányzata

Mártély, Rákóczi tér 1.

Tel: 06-62-228-035

Az óvoda alapító okiratának száma, kelte:

357052000/1986.

Az engedélyező szerv neve:

Mártély Község Önkormányzatának Képviselő testülete

Az intézmény típusa:

Óvodáskorú gyermekek nappali gondozását végző alapfokú nevelési intézmény

Jogszabályban meghatározott közfeladata:

Óvodai integrált nevelés

1.2. Óvoda története

Az 1300 fős falu egyetlen óvodájának előtörténetét okiratok hiányában idős emberektől, egykori dolgozók elbeszéléséből tudjuk.

Mártélyon viszonylag korán, 1919. július 1-től működött óvoda. Ez évtizedeken át nyári jellegű volt - igazodva a szülők mezőgazdasági elfoglaltságához. Az első óvónő Wekerdy Ilona volt. Ő 1940. október 2.-ig foglalkozott a gyermekekkel. A háború alatt szünetelt az óvoda működése.

Az óvodának nyaranta a falu első, 1907-ben épült iskolája adott helyet, majd egy házaspár felajánlásként a mai Fő utcába kerültek a gyermekek. Az ötvenes évek elején a Kossuth utcában működött tovább az óvoda, ahol már főztek is a gyermekeknek.

1955 körül került a mai, végleges helyére, a Petőfi u. 1. alá.

Itt az eredeti épület 1911-ben épült és Tornyai János híres festőművész "Hótig nyögöm" háza volt. Az épületet a művésztől Bereczki Pál hódmezővásárhelyi polgármester vette meg, és építette át. Ezt követően került az ötvenes években Mártély Község tulajdonába, amely végleges otthont adott az óvodának, amely 1977-ig egycsoportos óvodaként működött.

1977-ben bővítették az épületet, így lett kétcsoportos az óvodánk. Az épületet folyamatos átalakítással, karbantartással igyekszünk korszerűvé tenni, rendben tartani, a kor követelményeinek megfelelően felújítani. / mosdó, tusoló kialakítása, tetőtér beépítése, ahol speciális foglalkoztatót alakítottunk ki.

2. Az óvoda értékei – Helyzetelemzés

2.1. Óvoda tárgyi feltételei

Az óvoda a kb. 1100 fő lélekszámú község egyetlen óvodája. Elhelyezkedéséből és az itt dolgozó óvodapedagógusok attitűdjéből adódóan kiválóan alkalmas a környezeti nevelési

feladatok komplex megvalósítására, a gyermekek egészségvédelmére, a mozgásfejlesztésre, a népi hagyományaink megőrzésére, ápolására. Tudás-és kompetenciafejlesztésünket is eszerint tervezzük, végezzük. A tiszta levegő, a Tisza, a természeti környezet közelsége nevelő és fejlesztő munkánk során páratlan értékteremtő, komplex lehetőségeket teremt. Az óvoda két csoportnak, ad helyet, 50 férőhelyes. A helyiségek bútorzatát, az elhasználódott tárgyakat folyamatosan pótolni szükséges, újítani, modernizálni kell ezeket.

A csoportszobák mérete megfelelő, természetes és mesterséges megvilágítása jó.

2002-ben a tetőtérben betegelkülönítő szoba, iroda és speciális fejlesztő, foglalkoztató szoba épült. Ezek felszerelése jó.

A csoportszobában, udvaron, a kertben a felszerelés a változatos tevékenységekhez megfelelő.

2016-ban az épület teljes felújítása zajlott, ami esztétikus és modern környezetet eredményezett. A csoportszobákban új a burkolat, a fal, a padlózat és a belső elrendezés. Fa bútorokkal rendeztük be a szobákat (sokat használt darabok). Felújításra kerültek a mosdók és az öltöző is.

Az óvoda rendelkezik a helyi pedagógiai program megvalósításához, a Kompetencia Alapú Óvodai Nevelés program adaptációjának megvalósításához szükséges tárgyi feltételekkel. Megfelelő munkakörnyezetet folyamatos átalakítással, teremrendezéssel biztosítunk az év során az óvoda dolgozóinak. Lehetőséget biztosítunk a szülők fogadására lehetőség szerint a földszinten és az emeleti irodában. Az emeleti helyiségek bútorzatát folyamatosan igyekszünk újítani, minden lehető külső támogatás és a Szülői Munka Közösség támogatásával.

2.2 Az óvoda személyi feltételei

Az óvodánkban 4 fő óvodapedagógus foglalkozik a gyerekekkel 6:30- 16:30 óráig.

Reggel 6 és 7:30 óra között összevont csoporttal, délelőtt két csoporttal, a délutáni pihenő után 15.30 órától ismét összevontan működünk. Munkánkat 2 fő szakképzett főállású dajka segíti. Az intézmény 6-17-ig tart nyitva, a 6-6:30-ig, valamint a 16:30-17 óráig a gyermekek felügyelete szakképzett dajka által biztosított.

2.3 Kompetencia alapú programcsomag alkalmazása

A TÁMOP 3.1.4-08/2-2008-0114 „Kompetenciaalapú oktatás bevezetése a Szegvár-Mártély ÁMK óvodáiban és általános iskoláiban” című pályázat bevezetése és alkalmazása során, az óvodapedagógusok beszámolója alapján kiváló szakmai együttműködés valósult meg. A programcsomag részleges adaptációja biztosítékot ad arra, hogy a gyermekek komplex képességei jól fejleszthetők legyenek, a szabad játék megmaradjon a nevelés fő eszközének, és segítse nevelő-oktató munkánkat, gazdagítsa pedagógiai kultúránkat. A program adaptációjával folytatni tudjuk a helyi óvodai nevelési programban eddig is megfogalmazott céljainkat, feladatainkat, mert úgy gondoljuk, hogy hatékonyabb módszereket, eszközöket tartalmaz a csomag. Ez a program megteremti a gyerekek számára a gyakorlati tapasztalatszerzés lehetőségét, erősíti önbizalmukat és bátorságukat. Minden gyermeket a neki legmegfelelőbb módon tudunk nevelni, figyelembe véve adottságait, képességeit, meglévő ismereteit, környezetét, lehetőségeit, eredményesebben alapozhatjuk meg, az iskola oktató- nevelő munkáját.

A gyermekek rész-képességeinek feltérképezése a DIFER mérőrendszer használatával történik.

Speciális fejlesztés személyi feltételei:

Megfelelő szakember bevonása: gyógypedagógus, fejlesztő pedagógus, logopédus, szükség szerint gyermekpszichológus alkalmazása.

Az új iránti nyitottság, gyermekközpontúság, a gyermekek jogainak tiszteletben tartása, védelme jellemzi valamennyi munkatársat. Az óvodapedagógusokra nevelési elvekben az egyöntetűség, módszertani megvalósításban a sokszínűség jellemző.

Szükséges az intézmény valamennyi dolgozójának, óvodapedagógusoknak, dajkáknak, fejlesztő szakembereknek a szoros együttműködése, összehangolt munkája, a befogadó szellemiségű óvoda, az inkluzív nevelés kialakítása érdekében.

A személyi feltételek között fontos, hogy megjelenjen a dolgozók attitűdjében a gyermeki személyiség teljes elfogadása, segítése, támogatása.

Modell értékű legyen az óvoda dolgozóinak kommunikációja, gyermekekkel való bánásmódja. Az óvodai nevelésben a kulcsszereplő az óvodapedagógus legyen, annak elfogadó, segítő, támogató attitűdje, aki az óvoda teljes nyitva tartása alatt irányítja a gyermekekkel történő foglalkozásokat.

2.4. Programválasztás

A már eddigi pedagógiai tevékenységünket, a tárgyi feltételeket, a környezeti feltételeket, a dolgozók személyiségét figyelembe véve döntöttünk úgy, hogy a Tevékenységközpontú óvodai nevelési programot, nagyrészt továbbra is alkalmazzuk.

A helyi programunk alapját, tehát a Tevékenységközpontú óvodai nevelési program adja, figyelembe véve a helyi sajátosságokat és a közelmúlt változásait.

3. Az óvodai nevelés szervezeti keretei

Óvodánk két csoportos, a gyerekeket életkoruk szerint részben osztott csoportokba soroljuk be, kis- középső és nagy- középső csoportba.

Természetesen az egyes csoportokba való besorolást a gyermek fejlettségi szintje határozza meg. Ha egy gyermek nem tudja teljesíteni a korcsoportra jellemző elvárásokat, akkor javasoljuk a szülőnek, hogy még egy évig maradjon abban a csoportban. Ha szükségesnek látjuk, akkor a Nevelési Tanácsadó szakvéleményét kérjük.

4. Alapelveink

- a gyermek mindenképp felett álló érdekének védelme
- gyermekközpontú, befogadó nevelés
- a gyermek személyiségének és jogainak tiszteletben tartása
- egyéni képességek és életkori sajátosságok figyelembevétele
- a gyermek alapvető testi, lelki szükségleteinek figyelembe vétele
- a folyamatosság, rendszeresség elvének érvényesítése
- az egészséges és korszerű életvitel, a helyes életritmus kialakítása
- helyes magatartási normák megalapozása
- különbözőség tiszteletben tartása
- a családból hozott nevelési értékek figyelembe vétele,

- szociálisan hátrányos gyermekek megsegítésének, esélyegyenlőségének elve,
- az óvoda nyitottsága
- szeretetteljes légkör biztosítása
- a családi nevelés, a család szokásainak tiszteletben tartása
- az óvoda és a család együttműködése
- a gyermek társas kapcsolatainak ápolása, a közösség tiszteletben tartása
- a folyamatos beszoktatás lehetőségének biztosítása
- a szülők, a partnerek reális igényeinek kielégítése
- mindennemű hátrányos megkülönböztetés mellőzése
- érzelmi biztonságot nyújtó derűs óvodai légkör biztosítása
- a gyermekek és szociális környezetük megismerése
- esélyegyenlőség, esélyek növelése
- a gyermek, játékhoz való jogának tiszteletben tartása
- autonómia biztosításának elve
- a játék tisztelete és védelme
- az identitástudat megalapozásának, biztosításának elve
- korszerű életszemlélet
- egységes nevelői hatások érvényesítése
- stabil szokásrendszer kialakításának elve
- egyéni és differenciált bánásmód alkalmazása
- óvodapedagógusi mintaadás
- segítő, támogató jelenlét
- a nevelés és tanulás folyamatjellegének figyelembevétele
- a demokratikus vezetési stílus preferálása
- a gyermek és az óvodapedagógus közötti érzelmi kapcsolat figyelembevétele
- a pozitív megerősítés elve
- a kényszerítés mellőzése
- a gyermeki önállóság tiszteletben tartása
- az érintő testközelséghez való jog érvényesítése
- a gyermeki holisztikus látásmód figyelembevétele
- környezettudatos magatartás kialakításának és érvényesítésének elve
- a környezet megismertetésének, megszerettetése
- sokoldalú, több érzékszervre ható tapasztaltatás elősegítésének érvényesítése
- Kompetencia alapú nevelés előtérbe helyezése

• A modernitás felé nyitott szemlélet a hagyományok megtartásával

4.1. Egészségnevelési és környezeti nevelési elvek

Mozgás – érzelem – közösség – erkölcs – környezet – esély

Globálisan véve a társadalmi elvárásoknak megfelelően alapelvünk, hogy olyan viselkedési jellemzőket és ismereteket alapozzunk gyermekeinkben, amelyek – a demokratikus jogállamban – biztosítják a későbbi stabil, egészséges életvezetést, a mindenkor társadalmi elvárásokhoz történő alkalmazkodás képességét, az életen át tartó tanulás igényének kialakítását.

Fontosnak tartjuk azon kompetenciák (ismeretek, attitűdök, képességek és készségek) megalapozását, amelyek az információs társadalom által megkívánt személyiségjegyek alakítását segítik, többek között a kommunikációs készség fejlesztését, a gyors problémafelismerő és döntési képességet, valamint a konfliktusok kezelésének képességét.

Nevelőmunkánk meghatározó tevékenysége a játék, mint elemi pszichikus szükséglet. Az óvodai alapfeladatok, -tevékenységek intézményünkben azonos értékrend alapján valósulnak meg. A közös szakmai értékrenden felül értékes pedagógiai tartalmak, nevelési gyakorlatok gazdagítják a nevelés minőségét.

Egészségnevelési és környezeti nevelési elveink

Óvodánk tevékenységrendszer és tárgyi környezete, lehetővé teszi a gyermekek egészséges életmódra nevelését, és környezettudatos magatartásuk megalapozását. Kiemelten kezeljük, és ezért olyan elemeket építünk a programunkba, amely pozitív irányba alakítja gyermekeink saját egészségükhöz és a természeti környezethez való viszonyát, törekedve a különböző szociális, kulturális esetleges nyelvi hátrányok ellensúlyozására.

Az egészségvédő, egészségfejlesztő nevelés funkcióját minden gyermekkel kapcsolatosan egyedi jellegűnek tekintjük. Egészségnevelésünk során hangsúlyozott a testi egészség (gondozás, edzés, mozgásfejlesztés) és a szociális kapcsolatok harmóniája (közösségi élet segítése). Pedagógiai munkánk során kiemelt az ökológiai szemléletmód alakítása, a vidék

élővilágának és épített környezeti értékeinek felfedeztetése, megismertetése, és annak megóvására nevelés, mely lehetővé teszi, hogy környezetünkben jól tájékozódó, azt védő, a szépre fogékony, lakhelyükhöz kötődő gyermekeket neveljünk.

A természet- és a környezetvédelem fontosságának megismertetése komplex cselekvés útján, felfedező jellegű játékos programok által valósul meg a napi gyakorlatban.

4.2. Célok

Az egészséges életmód, rekreáció (életmód kultúra) alapozása.

Mozgásos (speciális, (sokmozgásos) tevékenységek megismertetése, megszerettetése.

Pozitív személyiségjegyek alakítása, szokás és normarendszer megalapozása, érzelmi, erkölcsi, közösségi nevelés hatékonyságának növelése.

A környezeti és művészeti értékek, szépségek felfedeztetése, ápolásra,

Természet – és környezetvédelem, környezettudatos magatartás kialakítása.

A különbözőség tolerálása, elfogadtatása – inkluzív pedagógiai személet erősítése.

A sajátos nevelési igényű gyermekek alkalmazkodó képességének, önállóságának, együttműködési képességének fejlesztése, integrált nevelése.

4.3. Feladatok

Az egészséges életmód korszerű értelmezésével a gyermekek testi- lelki és értelmi képességeinek fejlesztése. A fejlesztéshez esztétikus, rendezett, célirányos környezet kialakítása, amely a gyermek számára impulzusokat ad a tevékenykedésre.

A mentális és pszichés fejlesztés érdekében az érzelmi biztonság megteremtése.

A gyermekek érdeklődésére, aktivizálására, egyéni sajátosságaira, fejlődési ütemére épülő ismeretnyújtás, készség-, képességfejlesztés, attitűdalakítás.

Az iskolai élet kezdésére megfelelő biológiai, szociális és pszichikus érettség kialakítása, sokszínű, változatos, cselekedtető, játékos elemeket tartalmazó tevékenységek felkínálásával. Biológiai érettség: nagy és finommotoros mozgás, egyensúlyérzék, térirány, vizuális észlelés fejlesztése, auditív információk feldolgozása, keresztcsatornák fejlesztése (vizuális – tapintásos, vizuális – auditív, vizuális – kinezetikus, auditív – taktilis, interperszonális működés, szem-kéz, szem-láb koordináció), szociális érettség: érzelmi, akarati élet formálása, magatartás, viselkedéskultúra, társas kapcsolatok

fejlesztése, felnőttekhez és a tanuláshoz való pozitív viszony alakítása, teljesítményen keresztül történő „én érvényesítés”, önállóságfejlesztése, a feladattudat, feladattartás, önálló helyzetmegoldásokra való képesség kialakítása, pszichikus érettség: beszédképesség, figyelem, emlékezet, gondolkodás, kreatív képzelet, életkornak megfelelő fejlesztése.

5. Gyermekkép, pedagóguskép

Gyermekképünk egy derűs, kiegyensúlyozott, harmonikusan fejlődő gyermek, aki nyitott az őt körülvevő világ ingereinek befogadására. Érdeklődő, nyílt és szorongásmentes. A nyugodt óvodai légkörben szívesen választ a számára vonzó tevékenységi formák közül, amelyek segítségével alakulnak, erősödnek az iskolai tanuláshoz is szükséges készségei.

Fontosnak tartjuk, hogy képes legyen szeretetet adni, másokra figyelni, a társakért tenni, a különbözőséget elfogadni. Korához képest érzi a család, az óvoda, a szülőföld fontosságát. Ismeri környezetének szokásait, néphagyományait. Bízunk abban, hogy nevelőmunkánkkal segítjük e megfogalmazott gyermekkép valóra váltását.

A gyermekképünk megalkotásakor abból indulunk ki, hogy a gyermek fejlődő személyiség, fejlődését, genetikai adottságok, az érés sajátos törvényszerűségei spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen határozzák meg. A gyermekek tisztelete, elfogadása és védelme szerves egységet alkotnak nézeteinkben.

Legfőbb törekvésünk, hogy intézményeinkben boldog, alkotni képes gyermekek éljenek. A gyermeki személyiségre úgy tekintünk, mint aki egyedi és megismételhetetlen. Az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével a gyermeki személyiség optimális kibontakoztatására törekszünk.

Az óvodás gyermekeink olyan képességekkel és tulajdonságokkal rendelkezzenek, amelyek az életvezetés szempontjából lényegesek, tudjanak bánni adottságaikkal, igényeikkel. Multikulturális, interkulturális nevelés a befogadó (inkluzív) pedagógiában természetes szemlélet legyen.

Legyenek nyitottak és fogékonyak a természeti és társadalmi környezet hatásaira. Tudják megfogalmazni és kifejezésre juttatni érzéseiket, gondolataikat. Szeressék a természetet, védjék a környezetet, az élőlényeket.

Egyéni fejlettségükhöz mértén ismerjék meg népünk hagyományait, kultúráját, elődeink szokásait.

Egészséges életmód szokásainak és szabályainak megtartása válják igényükké, természetes szokássukká.

Legyenek toleránsak, fogadják el a különbözőséget, váljanak szociálisan érzékennyé, együttműködővé. Legyenek önállóak és tudjanak önkifejező törekvéseket, ésszerű korlátokat alkalmazni. Egyéniségükhöz mértelen legyenek kreatívak, tevékeny alkotók.

Az óvodáskor végére a gyermek a különbözőségekkel természetes módon együtt él, korának megfelelő mértékben empatikus, szolidáris játszótárs, csoporttárs.

Óvodánk minden dolgozója felelős azért, hogy fejlesszük a gyermeki személyiség autonómiáját, testi-lelki egészségét. Mintát nyújtunk kommunikációs és szocializációs képességeik harmonikus fejlesztésére.

Minden gyermeknek joga van arra, hogy egyediségéhez optimálisan illeszkedő pedagógiai rendszerben a számára legkevésbé korlátozó és legkevésbé szegregált környezetben nevelkedjen, ez a gyermekek oldaláról szükséglet, a felnőttek számára kötelesség. Programunkban kiemelt feladat a Sajátos Nevelési igényű gyermek fejlesztése.

Pedagógusképünk az olyan óvodapedagógus

- aki gyermekszerető,
- aki együttműködő és segítőkész,
- akire jellemző az öröm és sikerorientált készség- és képességfejlesztés, érték közvetítés;
- aki tiszteletben tartja a gyermek egyéni és életkori sajátosságait;
- aki tiszteli, megérti, elfogadja a szülők különbözőségét,
- aki befogadó szellemiségű az inkluzív nevelés kialakítása érdekében

6. Óvodakép

Olyan óvodában kívánjuk nevelni a gyermekeinket, ahol a gyermekek, a szülők, a munkatársak egyaránt felszabadultan, biztonságban, érzik magukat.

Arra törekszünk, hogy szűkebb-tágabb környezetünket megismertessük, megszeretessük és megóvjuk. Kihasználjuk a Holt-Tisza és a Kiskunsági Nemzeti park Mártélyi tájvédelmi körzetének közelségét, annak élővilágát, élünk a környezetvédelmi, természetvédelmi nevelés megismertetésével. Kidolgoztunk egy komplex mindkét csoportra, az egész évet átfogó környezetvédelmi modult, amely segítségével próbáljuk

megvalósítani az előbbi feladatokat. Biztosítjuk az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének optimális feltételeit.

- Pedagógiai intézkedéseket a gyermeki személyiséghez igazítjuk, gyermeki szükségletek kielégítését tartjuk szem előtt. Fontosnak tartjuk kiemelten fejleszteni azon személyiségvonásokat, amelyek segíti a majdani iskolai beilleszkedést.
- tiszteletben tartjuk a gondtalan boldog gyermekkorhoz, a testi, lelki szükségletek kielégítéséhez való jogot,
- biztosítjuk a feltételnélküli szeretetet, megbecsülést, munkánkat bizalom övezzé,
- a gyermeki személyiségfejlődés alapjának a gyermekek játékát és mozgását tekintjük, nagy hangsúlyt kap a szabad játék,
- hangsúlyozzuk a közösség jelentőségét, ahol a közös élmény együtt gondolkodássá, párbeszéddé alakul,
- biztosítjuk a kíváncsisághoz, érdeklődéshez, kreativitáshoz, tevékenység öröméhez való személyes szabadságot,
- tudatosan támogatjuk a testi, szociális és értelmi képességek egyéni és életkor specifikus fejlődését, ápoljuk az átlagon felüli képességek kibontakozását.

Olyan pedagógiai környezet kialakítására törekszünk, ahol a befogadó attitűd természetessé válik, az óvodapedagógus, a nevelőmunkát segítő munkatársak, szülők, gyermekek számára egyaránt.

A befogadó közoktatási rendszer kialakításához való aktív hozzájárulásunk része a multikulturális és interkulturális szemléletmód és nevelési gyakorlat kialakítása.

A gyermek környezettudatos magatartásának megalapozását segítő pedagógiai tevékenységrendszer és tárgyi környezet kialakítása.

A gyermeki fejlődésbe vetett bizalom, mint a pedagógiai optimizmus megvalósítása, a különbözőségek elfogadása, a diszkrimináció tilalmának érvényesítése. Hit a gyermek fejlődésében, a gyermek jelzéseire biztosított komoly figyelem. A nem könnyen érthető jelzések értelmezése, a mögöttük lévő szükségletek feltárása. A ki nem mondott, csak tünetekkel jelzett gyermeki segélykérés figyelmen kívül hagyásának megelőzése.

Szelekció nélkül beengedjük az óvodánkba jelentkezőket, megteremtve ezzel a hátrányokkal érkezők esélyegyenlőségét a társadalomba való zavartalan beilleszkedésre. Vállaljuk a részképesség zavarral, magatartászavarral, beilleszkedési nehézséggel küzdő gyermekek felzárkóztató fejlesztését.

A Sajátos Nevelési Igényű gyermekek nevelése a többi gyermekekkel együtt integráltan történik, logopédus, fejlesztő pedagógus, gyógypedagógus segítségével. Speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása a megfelelő szakemberek bevonásával, a szülővel, óvodapedagógussal együttműködve a feladatunk.

Etnikai kisebbségben élő családokat természetesen fogadjuk, kölcsönös együttműködésre neveljük, szemléletformáló munkával győzzük meg őket, hogy rendszeres óvodába járás feltétele a gyermekük megfelelő nevelésének.

7. Az óvodai nevelés célja és feladatai

Az **óvoda** nevelő intézmény, s mint ilyen a gyermeki személyiség kibontakoztatására, nevelésére, fejlesztésére törekszik.

Az óvodai nevelés célja: Az Alapprogram alapján: A gyermeki személyiség kibontakoztatása, elősegítése az életkori és egyéni sajátosságok, az eltérő fejlődési ütem figyelembe vételével.

A teljes gyermeki személyiség sokoldalú, harmonikus fejlesztése. A tevékenységközpontú óvodai nevelés célja tehát az életre való felkészítés a gyermeki személyiség fejlettségének megfelelő tevékenységek által és tevékenységeken keresztül, különös tekintettel, a mással nem helyettesíthető játéokra.

A tevékenységközpontú óvodai nevelés a 3-6 éves gyermekek szociális életképességét /életre nevelését/ minden későbbi fejlődés alapjaként kezeli, a pedagógiai célok és feladatok centrumába tudatosan az együttműködési és érintkezési képességek fejlesztését állítja, azaz **kooperációra** és **kommunikációra** kívánja képessé tenni óvodáskorban a gyermekeket.

7. 1. Egészséges életmód alakítása

Óvodai munkánk során a gyermekek testi – lelki szükségleteinek kielégítésére, ezzel párhuzamban a testi – lelki harmónia megteremtésére törekszünk. Fontosnak tartjuk a

szülők, szakemberek (védőnő, háziorvos) bevonását a hatékony fejlesztés érdekében. A gyermekek egészségének óvása, megőrzése érdekében folyamatos szűrővizsgálatokat biztosítunk a gyermekek számára (hallásvizsgálat, látásvizsgálat, ortopédiai vizsgálat, védőnői szűrővizsgálatok), hely és idő biztosításával. Ezeknek a vizsgálatoknak a célja a gyermekek testi – fejlődésbeli rendellenességeinek időben való felismerése. Feladatunk a szülő tájékoztatása a gyermek problémáiról, mindehhez nagyfokú empátia és tapintat szükséges.

Az egészséges életmódra nevelés célja: a gyermekek egészséges életvitel – igényének alakítása, testi – lelki fejlődésük elősegítése szoros együttműködésben a családdal. A gyermekek váljanak képessé testi szükségleteik önálló kielégítésére.

Az óvodapedagógus feladata:

A gyermekek egészségének óvása és megőrzése.

A gyermekek gondozása a betegségmegelőzés szokásainak alakítása.

A környezet védelméhez és megőrzéséhez kapcsolódó szokások alapjainak elsajátíttatása. Megfelelő életritmus kialakítása az életkori sajátosságokat szem előtt tartó, következetes ugyanakkor rugalmas napirend és heti rend szervezésével.

Sokirányú gondozási tevékenységgel a gyermekek komfortérzetének biztosítása, jó szokások kialakítása.

Testi képességek, fizikai erőnlét, edzettség fejlesztése változatos tevékenységformák biztosításával.

A tevékenységek megszervezése:

A gondozás óvodai nevelésünk egyik alapvető tevékenysége, amely segíti a kisgyermekek szükségleteinek kielégítését, elősegíti a növekedést, fejlődést, hozzájárul egészségének megőrzéséhez, jó közérzetéhez, egészséges életmódjának kialakításához. A környezeti tényezők segíthetik, lassíthatják az örökletes adottságok kibontakozását. Az optimális fejlődést szolgálja az óvoda szokásrendszere, amely az egyes gyermekek adottságait figyelembe biztosítja a gyermekek fejlődését, a környezethez való alkalmazkodást. A szokások alakítását már kiscsoportban megkezdjük, hiszen a későbbiekben már az elsajátított szokásokra kell építkeznünk magasabb szinten.

A napirend, helyes életritmus egy állandóságot biztosít a gyermekek számára. A helyesen kialakított életritmus visszahat az életfolyamatokra, ezért rugalmas, de a gyermekek élettani szükségleteit kielégítő napirendet tervezünk, melyben érvényesül a folyamatosság és rendszeresség. Napirendünkben a legtöbb időt a gyermekek

legfontosabb tevékenysége a szabad játék kapja. Az egyes tanulási tevékenységekre fordítható idő rugalmas a körülmények és váratlan események hatására. A tevékenységekben való elmélyüléshez biztosítjuk a nyugalmat, kiegyensúlyozott légkört, eszközöket és helyet. A mozgás és szabad levegőn való tartózkodás évszaktól függetlenül elengedhetetlen része mindennapjainknak. Fontosnak tartjuk a téli időszakban is a szabad levegőn végzett rendszeres testmozgást, mert ezzel is a gyermek edzettségét, ellenálló képességét növeljük valamint betegségmegelőző szerepét hangsúlyozzuk. Napirendünk kialakításánál fontosnak tartottuk a gyerekek szükségleteinek leginkább megfelelő, kiegyensúlyozott napi ritmust. Ügyelünk arra, hogy közvetlen környezetükben vigyázzanak a berendezési tárgyakra, ne rongálják. Megtanítjuk őket mindezek rendeltetésszerű használatára. Hangsúlyozzuk nevelő – oktató munkánk során az óvónő modell szerepét.

Étkezés mennyiségi és minőségi szokásainak alakításának az egészséges életmód kialakításánál fontos szerepe van. Mivel a gyermekek különböző szociokulturális környezetből érkeznek, így eltérő étkezési és táplálkozási szokásaik vannak. Feladatainkat nagymértékben meghatározza, és személyes példával igyekszünk lefektetni a kulturált étkezés alapjait. Különös figyelmet fordítunk a helyes és változatos táplálkozásra. A gyermek egyszerre csak annyi ételt kap, illetve szed a tálból, amennyit jó étvágygal el tud fogyasztani. Az ételt többször kínáljuk, de nem erőltetjük. Rászoktatjuk őket a helyes evőeszköz használatára. A kiscsoportban csak kanállal, középsőben villát, nagycsoportban kést is adunk az étkezésekhez. Személyes példánkkal mutatjuk meg hogyan kell az asztalnál ülni. A naposok megtanulják az ízléses terítés alapjait. Az élősarkot a szülők folyamatosan feltöltik friss gyümölcsökkel és zöldségekkel. Felhívjuk a gyermekek figyelmét a gyümölcsök, zöldségek betegségmegelőző funkcióira. Ezeket közösen fogyasztják el a gyerekek pl: gyümölcssalátát, kompótot, vitaminsalátát készítünk. Az elkészített ételeket vidáman és jóízűen kóstolgatja mindenki.

Testápolási szokások gyakorlásával tudatosítjuk betegségmegelőző funkcióját és fontosságát. Folyamatosan felhívjuk a gyermekek figyelmét arra, hogy mi történhet, ha elmulasztják. Hangsúlyozzuk a betegségmegelőző funkcióját. Fontosnak tartjuk itt is a személyes példaadást, valamint az óvoda és család gondozási szokásainak összehangolását. A testápolás terén is nagy különbségek mutatkoznak a gyermekek között. A legkisebbeknél az utánzásos tanulást hangsúlyozzuk, a pancsolást mellőzve. Fokozatosan és folyamatosan szoktatjuk őket az önálló tisztálkodásra. Megtanítjuk és gyakoroltatjuk a kézmosást, arcmosást, fogmosást, fésülködést, WC használatot.

Öltözködés alkalmazkodás az időjáráshoz, de formálja a gyermekek igényességét és önállóságát. Az öltözködéssel kapcsolatos teendőket az első szülői értekezleten közösen megbeszéljük, hogy a gyermekek ruházata legyen kényelmes, praktikus, réteges, hogy a gyermek a nap folyamán bármikor igénye szerint fel illetve levehesse ruháját. Minden szülő biztosít gyermeke számára váltóruhát, váltócipőt. Ezek tisztán tartása a szülő feladata. A helyes munkafogási sorrend által képessé válik a gyermek az önálló öltözködésre, mindezt megfelelő toleranciával és segítségnyújtással kísérfje az óvónő. A kisebbeket folyamatosan szoktatjuk az önálló öltözködésre, vetkőzésre. Állandóan felhívjuk a gyermekek figyelmét arra, hogy ruhadarabjaikat fordítsák ki és próbálják meg összehajtani. Rendszeretetre neveljük őket. Egyéni igényük alapján tudják eldönteni, hogy öltözzenek, vagy vetközzenek évszaknak, időjárásnak megfelelően. Pihenés a gyermekek fejlődéséhez elengedhetetlenül szükséges. Fontos, hogy biztosítsuk a megfelelő körülményeket. Lefekvés előtt alaposan kiszellőztetünk, tiszta és rendezett környezettel csendet és nyugalmat biztosítunk. Kedvenc meséikkel hangoljuk a gyermekeket az alvásra. A gyermekek ébresztése halk énekkel történik, biztosítva elég időt számukra az ébredéshez. Akik nem igénylik az alvást azok a gyermekek csendesen és nyugodtan pihenhethetnek. A rendszeresség elve érvényesül ennél a tevékenységnél, így biztosítva a szervezet regenerálódását.

Edzés, mozgás szintén fontos feladat az egészség megőrzéséhez. A mindennapi testedzés, a mozgásos játékok fejlesztik a gyermekek természetes mozgását, testi képességeit. Fontos, hogy tevékenységek végzése közben figyeljenek egymás testi épségére. A rendszeres testedzéssel igyekszünk mozgásukat összerendezettebbé tenni. A szervezett és spontán adódó testedzések jól szolgálják mozgáskoordinációjuk fejlesztését. Sok időt töltünk az udvaron amennyiben az időjárás engedi. A szabadban töltött minél több idő is hozzájárul a gyermekek egészségének, erőnlétének fokozásához. A levegőztetés idejére is gondoskodunk a gyermekek tevékenységének megszervezéséről. Téli időszakban nagyon kedvelik és örömmel vesznek részt a közös szánkózásban, hógolyózásban és hóember építésben. Nyári kánikulában ügyelünk arra, hogy ne hevüljenek túl, tevékenységeiket árnyékos helyre vagy csoportszobába tervezzük. A mozgás fontos szerepet tölt be a gyermek életében, hiszen ismereteinek jelentős részét mozgásos – cselekvő manipuláló tevékenységgel szerzi. A mozgással mozgásaktivitásuk kielégítése a cél. Szervezünk közös programokat a szülőkkel pl: kirándulás és gyermeknap (közös bemelegítés, ügyességi játékok, sorversenyek szülőkkel együtt), ezzel is pozitívan befolyásoljuk a család – óvoda kapcsolatát.

Mindennapi munkánk során fontos feladatunk a gyermekek testi épségének védelme, baleset megelőzés. Az egészséges életmódra nevelés tevékenységeit fokozott szóbeli megerősítés kíséri és sok – sok gyakorlás. Önmaguk és társaik testi épségének megóvására neveljük a gyermekeket nyugodt, kiegyensúlyozott légkörben.

A fejlődés várható eredménye:

Igényesek legyenek környezetükkel szemben.

Törekedjenek arra, hogy környezetükben megőrizzék a bútorzat, tárgyak, eszközök tisztaságát, esztétikumát és szépségét.

A testápolási teendőket betartva önállóan tisztálkodnak, zsebkezdőjüket igény szerint használják.

Ízlésesen terítnek, a kultúrhygiénés szabályokat betartva étkeznek.

Készség szinten használják az eszközöket a rendeltetésüknek megfelelően.

Önállóan megítélik, hogy mennyi ételt képesek elfogyasztani.

Halkan beszélnek ebéd közben, igény szerint használják a szalvétát.

Önállóan öltöznek, ügyelnek saját küllemükre, környezetük rendjére.

Ruhaneműikkel gondosan bánnak, cipőjüket bekötik.

Szívesen tornáznak, játszanak mozgásos játékokat és minél több időt töltenek a szabadban.

Képesek a szabályok betartására, betartatására.

SNI, HH és HHH gyermekek egészséges életmód szokásait sajátítsák el képességeikhez mérten, egyéni ütemben.

7. 2. Érzelmi, erkölcsi és közösségi nevelés

Az óvodáskorú gyermek viselkedésének, magatartásának meghatározói az érzelmek. Ezért fontos hogy az óvodában otthonos légkör, érzelmi biztonság vegye körül. Fontos a szocializáció az egyén beilleszkedése a társadalomba, mi esetünkben az óvodába. A közösségi életbe való hatékony beilleszkedéshez szükséges szabályok, normák elsajátítása. Ezek lehetnek egyéni és közösségi normák. Örömmel sok dicsérettel fejezzük ki, a humor jó segédeszköz a pozitív töltésű viszonyok ápolásában, sok nehézségen átsegíti a gyereket és a pedagógust. Az odafigyelés, meghallgatás, s a saját érzések elmondása, mások meghallgatása közösségfejlesztő hatást biztosít. A közös

ünnepélyek, kirándulások is elősegítik a jó kapcsolatok kialakulását. A szocializáció, amely a családban kezdődik, az óvodában folytatódik. A szociális tanulás a születéskor kezdődik és ennek spontán és tudatos hatásai pozitív és negatív irányban is, befolyásolják a gyermek személyiségének kialakulását. Óvodás korban megfigyelve tanul, utánzás és modellkövetés útján sajátít el tevékenységi formákat, meghatározott értékeket. Ez különösen fontos a lassabban fejlődő, alacsonyabb fejlettségi szinten álló óvodásoknál. A nehezen szocializálható gyermekeknél az óvoda dolgozóinak kommunikációja és viselkedése a gyermek bizalmára kell épülnie. Ez nélkülözhetetlen a HHH gyermek neveléséhez. Az óvodában új kapcsolatokba kerül minden gyermek. A kooperáció összefüggő és összehangolt tevékenység, amelyet közös célok érdekében fejtenek ki jelen esetben óvónő, dajka és óvodások. Az együttműködés erősíti a társak közötti kapcsolatot és segíti a közösen kialakított szabályok betartását. A közösségi életnek normái vannak. A szokásrendszert idővel el kell fogadtatni értelmileg, érzelmileg, akaratilag. A közösségi életben kialakul az egymás iránti vonzalom, illetve ellenszenv. Az egyén számára ez lehet nyereség és, veszteség is, ezek a polarizált érzelmek kiegyenlítődnek, amikor kialakul az alkalmazkodóképesség.

Az érzelmi, erkölcsi és közösségi neveléscélja:

A gyermek én tudatának fejlődése során az óvodában társaival, felnőttekkel és a tágabb környezetével és a természettel jó, bensőséges kapcsolat alakuljon ki, és az együttműködés jellemezze. Esélyteremtés biztosítása a különböző szociokulturális helyzetből érkező gyermekek számára.

Feladatai:

- barátságos, derűs légkör kialakítása, mely biztonságérzetet ad minden gyermeknek; napi személyes percek biztosítása;
- követendő felnőtt viselkedési minták legyenek;
- biztosítani kell a gyermek-gyermek közötti pozitív kapcsolat kialakulását;
- a nevelési célok közvetítése során figyelembe venni a gyermek egyéni sajátosságait, differenciált bánásmód;
- felnőtt modell szerepe;
- az érzelmek kifejezőképességének fejlesztése;

Az érzelmi válságba került gyermekek

helyzetének oldása,

- A gyermek önkifejezésének elősegítése.
- SNI és HHH gyermekek felzárkóztatása.

Az érzelmi, erkölcsi és közösségi nevelés színterei:

1. A gyermekek közös tevékenysége
2. A beszoktatás
3. Ünnepek, ünnepélyek, jeles napok

A gyermekek közös tevékenysége hatja át a mindennapokat. Megkönnyítjük a gyermekek közötti új kapcsolatok kialakulását érzelmi biztonság és sok közösen átélt élmény nyújtásával. Szeretettel fogadunk minden gyermeket. Személyiségünkkel biztonságot és nyugalmat sugárzunk. Időt, lehetőséget biztosítunk a gyermekek megismeréséhez, fejlődéséhez. Azonos követelményeket állítunk fel, melyben a módszerek és az értékelés egyénre szabott. Gondot fordítunk arra, hogy a gyerekek figyeljenek egymásra, érdeklődjenek egymás iránt és segítsenek egymásnak és a felnőtteknek. Segítjük, hogy a baráti kapcsolatokban a pozitív tulajdonságok hassanak a párokra. A közös tevékenységekkel, kirándulásokkal, ünnepélyekkel segítjük, hogy jó kapcsolat alakuljon ki a más csoportba járókkal is.

Különösen a játékban teremtünk alkalmat a társas kapcsolatok megerősítésére. Türelmesebb várakozásra szoktatjuk őket. Napi életünk során észrevetjük a gyerekekkel a mindennapok apró csodáit, aminek örülni kell és érdemes. A gyerekekkel való jó kapcsolatunk alapja mindennemű pedagógiai munkánknak. Minden gyerekhez őszintén és szeretettel fordulunk. Személyes példamutatással segítjük, hogy a gyerekek elfogadják a másságot, etnikai hovatartozás nélkül. A sajátos nevelési igényű gyermekek helyzetének javítása, a szociális kirekesztés elleni küzdelem.

A beszoktatás meghatározza a gyermek óvodához, óvónőhöz való viszonyát. A beszoktatás első feladatának a családdal egyeztetett családlátogatást tekintjük. Így találkozunk először a gyerekekkel. A fokozatosság elvét gyakoroljuk, alkalmazzuk a beszoktatás során. Kedvenc tárgyát, játékát hozhatja az óvodába alváshoz. Minden új gyermek csoportba kerülésekor előkészítjük a csoportot az új társak fogadására.

Az ünnepek, ünnepélyek kiemelkednek az óvoda mindennapi életéből. Ezek megerősítik a hagyományokat, a közös élmény erejével fokozzák a gyerekek együvé tartozását. Vannak zárt és nyílt körű ünnepélyek. Ezeken, az ünnepélyeken a gyermek élvezi, hogy együtt ünnepelhet a családjával.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

Érzelmileg kiegyensúlyozottak, többségük általában kontrollálja magatartását.

Kialakul „én” tudatuk.

Érdeklődnek társaik, barátaik iránt.

Általában türelemmel hallgatják meg egymást és a felnőtteket.

Közös tevékenységben szívesen vesznek részt.

A tevékenységek meghatározott körét együtt fejezik be.

Technikákat alakítanak ki az akadályok leküzdésére.

Alkalmazzák a kérést, a megköszönést, megszólítást, köszönést.

Többségük segít egymásnak és a kisebbeknek, felnőtteknek.

7. 3. Anyanyelvi – értelmi fejlesztés és nevelés

Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi formakeretében megjelenik. Elvárás, hogy az anyanyelvfejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása - beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabályközvetítéssel (javítgatás elkerülésével) valósuljon meg az óvodai nevelőmunkánk során.

Célja:

A gyermekek spontán szerzett ismereteinek célirányos rendszerezése, bővítése.

Fejlődjön valóságghű észlelésük, figyelem-összpontosításra való képességük, valósághoz közelítő képzeleti működésük, reprodukív emlékezetük, problémamegoldó gondolkodásuk, fogalmi gondolkodásuk, kreativitásuk.

Fejlődjön a gyermekek beszédhallása, beszédmegértése.

Bővüljön szókincsük, a kommunikáció és metakommunikáció különféle eszközeivel.

Feladatunk:

Az új gyermek érkezésénél illetve évente egy alkalommal logopédus felméri a gyermek beszédállapotát, az eredményt a fejlődési naplóban rögzítjük. A beszédhibák megfelelő módszerekkel történő javítása óvodánk logopédus szakemberének bevonásával történik.

Változatos kommunikációra alkalmas tevékenységek szervezése, amelyben nő a gyermekek beszédaktivitása, bővülnek társas kapcsolataik. A gyermek kifejezheti, átélheti, eljátszhatja saját érzéseit, érzelmeit ezáltal fejlődik személyisége.

A közösen átélt élmények, örömök elszakíthatatlan szálakkal kötik össze az óvodapedagógust és a gyermekeket egymással és anyanyelvükkel.

Személyes példával (odafigyelés, meghallgatás, beszélgetés), kommunikációs helyzetek megteremtésével ösztönözzük a gyermekek közötti kommunikációt. Törekszünk a változatos hangzású beszédre.

Beszédünkkel modellt nyújtunk, ügyelünk a hibátlan, érthető, világos és tiszta hangképzésre. Kerüljük a hangos beszédet, mert ugyanezt várjuk el a gyermekektől az egészséges zajszint érdekében.

Logopédus segítségével felmérjük 5 éves kortól a beszédhang hallásukat. Ez alapján kiszűrjük azokat a gyerekeket, akiknél beszédhanghallás terén problémák adódnak. A logopédus heti 1 alkalommal szervez mikrocsoportos fejlesztést a gyermekeknek.

Megismertetjük a gyermekeket a természet és a társadalom nonverbális közléseinek észrevételére, megismerésére.

Játékos gyakorlással a metakommunikáció eszköztárának megismertetése.

Észrevétlenül javítjuk a gyermekek beszédében előforduló helytelen kifejezést, a helyes megfelelő hangoztatásával.

Bármikor fejlődési problémát tapasztalunk szakember (orvos, logopédus, fejlesztőpedagógus) beavatkozását javasoljuk.

A tevékenységek megszervezése:

Óvodába érkezéskor, a gyermek fogadásánál minden egyes gyermekkel valamilyen figyelemfelkeltő kommunikációba kezdünk. Érezze a gyermek, hogy őt mi vártuk és hogy fontos a jelenléte. Érzelmi kapcsolatot alakítunk ki velük, próbáljuk ösztönözni őket arra, hogy élményeiket, érzelmi állapotukat, hogyha úgy érzik bátran kibeszéljék a nap folyamán erre sűrűn adódik lehetőség. Amennyiben a gyermekek igénylik, bekapcsolódunk a játékukba, észrevétlenül mintát adunk beszédünkkel az ő beszédjükhöz. A csoportszobában bármikor le lehetek a mesekönyveket, egyes témáknál könyvtári

könyvekkel egészítjük ki a könyvespolcot, amelynek lapozgatásával ismeretüket, szókincsüket bővítjük. Minden nap mondunk verset, mesét, mondókázunk, kiemelten a magyar népi mondókákat, meséket. A mese, vers, amely ősi forrása az anyanyelvi nevelésnek. Régi értékeket, hagyományokat, szokásokat közvetít a gyermekeknek. A magyar mesék jellegzetes szó-és kifejezés fordulataival bővítjük a gyermekek aktív és passzív szókincsét. Főként magyar népmesét mesélünk, de mellette még más népek meséit, valamint mű illetve kortárs írók meséivel is megismerkedhetnek. Pihenőidő alatt, szöveghűen eszközök nélkül mesélünk. Így próbáljuk fejleszteni az egyéni belső kép kialakítását. Mesével hatunk érzelmeikre, képzeletükre. A mese sajátos szókincse és az észjárás beépül a gyermekek személyiségébe. Az anyanyelvi nevelésnek fontos része a bábozás, dramatizálás melyeken keresztül gazdagodnak a gyermekek irodalmi élményei. Változatos kommunikációs helyzetekben nő a gyermekek beszédaktivitása, bővülnek társas kapcsolataik. A gyermek kifejezheti, átélheti, eljátszhatja saját érzéseit, érzelmeit, ezáltal fejlődik személyisége. A szükséges eszközöket, díszleteket saját maguk is elkészíthetik. A közösen cselekvéssel átélt örömök elszakíthatatlan szálakkal kötnek össze minket a gyermekekkel és a gyermekeket egymással és anyanyelvünkkel. Személyes példánkkal (odafigyelés, meghallgatás, beszélgetés) kommunikációs helyzetek megteremtésével ösztönözzük a gyermekek közötti kommunikációt. A gondozási tevékenység során odafigyeléssel támogatjuk testi szükségleteik megfogalmazására, gesztusaink, mimikánk kifejezi mindezt.

Naponta alkalmat adunk a független rajzolásra, firkálgatásra. Az elkészült alkotásokat megnézzük és próbáljuk rávezetni őket, hogy mondják el mit és miért rajzoltak. Ugyanez történik gyurmázás alkalmával is. Vizuális foglalkozás alkalmával az anyagok tulajdonságait is megnevezzük. A zenei nevelés területén is arra törekedünk, hogy foglalkozásaink játékosak, élményekben gazdagok legyenek. Amikor csak tehetjük, énekelünk, hallásfejlesztő játékot játszunk, figyelünk a kiejtésre, tiszta beszédre. Ez is anyanyelvünk. A gyermekek játékában megragadjuk a térreléciók és szóbeli összefüggések kifejezésének lehetőségét.

Heti egy alkalommal matematikai problémafelvetés keretében számfogalmakat, és relációs összefüggések változatát közvetítjük. A nap folyamán a tevékenység megvalósításakor csak szükséges mértékig alkalmazunk frontális csoportnak szóló utasítást, általában egyéni és kisebb csoportos beszélgetéseket szervezünk.

A csoporton belüli összetartás, kommunikáció, másik véleményének meghallgatása, egyéni kifejezés mind az anyanyelvet fejleszti, ahol egyszerre jelenik meg a beszéd, anyanyelv és a kommunikáció. A gyermekek beszéd-és kommunikációs képessége elsődlegesen függ a családi szocializációtól, amely előnyös vagy hátrányos helyzetet teremt a gyermek számára a közösségben, ezért nekünk óvónőknek segítenünk kell a hátrányokkal rendelkező gyerekeken, a felzárkóztatásban.

A mozgás és beszéd kapcsolata:

A helyes beszéd kialakítására nélkülözhetetlen az ép idegrendszer, ép hallóapparátus valamint épp beszédképző szervek-ajak, nyelv, szájpadrás, fogak-egészséges. Ahhoz, hogy helyes beszéd alakuljon ki szükséges ezeknek a szerveknek a kondicionálása. Erre lehetőség adódik: logopédiai foglalkozás, anyanyelvi játékok, beszédfejlesztő gyakorlatok. Ilyen gyakorlatok a nyelvgyakorlatok, az ajakgyakorlatok, a légző-és fújó gyakorlatok, az állkapocsgyakorlatok, hallásgyakorlatok valamint a testséma gyakorlatai. Mindezeket mozgáshoz kötötten végeztetjük a gyermekekkel utánozó-és játékos formában, heti több alkalommal.

7. 4. A tevékenységek szerepe a nevelési cél elérésében

A gyermek személyisége és a tevékenysége kölcsönösen egymásra hatva fejlődnek.

- A gyermek tevékenykedő lény. Személyisége komplex tevékenységek által fejleszthető a leghatékonyabban. A gyermeki tevékenység fogalma összefoglalható az alábbiakban:

- a. / Valamilyen belső szükséglet kielégítésének vagy külső követelmény teljesítésének eszköze

- b. / Képesség felhasználás, képességfejlesztés eszköze

- A nevelő hatás belső - a tevékenység tartalmából eredő – feltételek

- a. / az egyén számára érdekes, a csoport számára fontos, hasznos tevékenység legyen /aminek hasznosságát egyre szélesebb közösség ítélheti meg /

- b. / A célkitűző és a célmegvalósító tevékenység egysége érvényesüljön

- c. / a tevékenységrendszer teljessége zavartalan legyen kettős szempontból:

- elégítse ki a gyermek akciószükségletét

- oldja meg az adott gyermekközösség valamennyi feladatát /az önkiszolgálástól a csoportélet kialakításáig - a csoportélet kialakításától a környezet formálásáig /

Óvodapedagógus feladatai a tevékenységek megszervezésében:

- vegyünk részt a tevékenységekben,
- az óvónő, mint a modell, akit látottak alapján könnyebb utánozni, mint a verbális utasításokra hagyatkozva,
- tevékenységekben, a tevékenységek által neveljük,
- a tevékenység megszervezésében támaszkodjunk a gyermekek élményvilágára,
- minél több élményt nyújtunk a gyermek számára, mellyel sokrétűbbé, komplexebbé tehetjük a tevékenységformák kialakulását

7.5. A képességek szerepe a nevelési cél elérésében

A tevékenységközpontú nevelés olyan képességek kifejlesztését jelenti, amelyek a társadalomban létező, elképzelhető pozitív tevékenységek gyakorlásához szükségesek.

A tevékenység szervezés és a képességfejlesztés kölcsönös kapcsolatban áll egymással: A nevelés a társadalmilag szükséges egyéni képességek intenzív fejlesztése. Ebben a minőségében egyszerre több részfunkciót teljesít: a nevelés - orientáló tevékenység is,

- tevékenység szervezés is,
- képességfejlesztés is.

A lehetséges emberi képességek és tulajdonságok száma szinte végtelen: ezeket képtelenség lenne áttekinteni, és külön-külön formálni. Ez azonban nem jelenti azt, hogy ne lennének a nevelés szempontjából kitüntetett képességosztályok.

A társadalmi és egyéni szempontokból lényeges képességek két nagy csoportba sorolhatók:

1. az első csoportba tartoznak a **kooperációs** képességek,
2. a második csoportba tartoznak a **kommunikációs** képességek.

A tevékenység több szempontból is bázisa a képességfejlesztések:

- a tevékenység a kifejlesztett képesség forrása / mivel a képességek tevékenység közben fejlődnek /

- a tevékenység nemcsak forrása, hanem célja is a képességek fejlesztésének / a képesség, meghatározott tevékenységekre való alkalmasság /
- a tevékenység a képességfejlesztés eszköze / az adekvát képességek csak konkrét tevékenységek által formálhatók /
- a tevékenység a kifejlesztett képességek felhasználásának, kifejtésének színhelye / a képességek csak meghatározott tevékenységekben nyilvánulnak meg /.

A képesség és a tevékenység annyira mély és genetikus kapcsolatban áll egymással, hogy csak a reáltevékenységekre alapozott nevelésnek lehet igazi esélye a sikeres képességfejlesztésre, hiszen minden képesség valamilyen tevékenységre való alkalmasság, és a képességek csak tevékenységekben fejlődhetnek ki és nyilvánulhatnak meg. Ez az általános képesség, amelynek ne valamilyen konkrét tevékenység lett volna az eredeti forrása. A kommunikációra és a kooperációra való képességet a gyermek a kommunikáció és a kooperáció egymással összefüggő folyamatában a kommunikáció és a kooperáció gyakorlása közben és által szerezheti meg. Ezek kitüntetett képességosztályok: bár nem tartalmazzák az emberi képességek összességét, magukban foglalják azokat a lényegi képességeket, amelyek a tudatos emberi élet folytatásához elsőrendűen szükségesek. Az emberi képességek összessége több emberformáló folyamat, pl. a szocializáció, a művelődés eredményeként jelenik meg. Az előbbieken azonban itt is aktív szerepet töltenek be: szervezik, rendezik, hatékonyabbá teszik, stb. az egyén képességstruktúráját.

Az óvodapedagógus feladatai a képesség fejlesztésében:

- Folyamatosan biztosítsa a gyermekek számára a képességeik kibontakoztatásához szükséges tevékenységek gyakorlásának lehetőségeit
- A folyamatos megfigyelés útján alkosson tiszta képet a gyermek meglévő képességeiről. Ennek ismeretében törekedjen a képességek fejlesztésére.
- A kiemelkedő képességű és részképességek fejlődésében elmaradott gyermekekre, egyénre szabott fejlesztési terv alapján gyakoroljon hatást
- Minden gyermek képességét önmagához - a saját lehetőségeihez - viszonyítva igyekezzen fejleszteni.

8. A tudatos fejlesztés feltételei

3-7 éves korú gyermek fejlesztése a nevelési céloknak megfelelően a nevelési folyamatban valósul meg. A nevelési folyamat a környezettel való állandó és szoros kapcsolatban zajlik. A nevelési folyamatban a gyermek spontán fejlődése, érése és a nevelési céloknak megfelelő tudatos fejlesztése egymást kiegészítve érvényesülnek. A tudatos fejlesztés az óvodapedagógus által irányított, befolyásolt, de nem kizárólagosan tőle függő folyamat.

A társadalmi, gazdasági környezet, a helyi lehetőségek, a gyermekcsoport életkora, összetétele, a szülők igényei mind befolyással vannak a fejlesztés tartalmára. A tudatos fejlesztést az objektív és szubjektív feltételek ugyancsak jelentősen befolyásolják.

8.1. A tudatos fejlesztés objektív feltételei

Az objektív / külső / feltételek, mint az óvoda épülete, berendezései, az óvoda udvara a gyermeket körülvevő környezet adott.

Ebben a tekintetben a tevékenységközpontú óvodai nevelés nem igényel különleges feltételeket. Óvodánkban a Magyarországon elfogadott szabályok alapján megfelelő csoportszoba, mosdóhelyiség, ebédlő, öltöző áll a gyermekek rendelkezésére. Udvarunkról elmondható, hogy az adottságai átlagosan felüliek. 1200 négyzetméter játszórész, virágos és konyhakert a tevékenységközpontú nevelés ideális alapja. Udvarunkon van füves, kavicsos, szilárdburkolattal ellátott rész. Ez nemcsak az egészséges életmód feladatainak megvalósítását teszi könnyebbé, hanem kellemesebbé is varázsolja a gyermekek környezetét. A programban javasoltak szerint az udvart csoportonként sem sövényekkel, sem kerítéssel nem választjuk szét, hanem éppen ellenkezőleg, arra törekszünk, hogy minél nagyobb egybefüggő játszó és mozgásra alkalmas teret alakítsunk ki.

Ez nagymértékben elősegíti azt a pedagógiai célunkat, hogy a kooperáció és kommunikáció gyakorlása az egész nap folyamán kölcsönösen megvalósuljon. Ugyanezt a célt szolgálja a csoportszoba szűk kereteinek kitágítása azáltal, hogy minél nagyobb

területen engedjük az óvodásokat mozogni. A folyosó, a mosdó, az előterek, az ebédlő mind-mind alkalmasak arra, hogy a játszó és beszélgető helyek legyenek a gyermek számára

8.2. A tudatos fejlesztés szubjektív feltételei

Az óvodában a nevelőmunka középpontjában a gyermek áll.

8.2.1. Az óvodapedagógus és a gyermek aktív együttműködése.

A hangsúly az aktív, kétpólusú együttműködésre kerül. Az aktív nevelés tevékenységközpontú és tevékenységre alapozott nevelés. A gyakorlatban ez azt jelenti, hogy a gyermeknek éppúgy lehet véleménye, elképzelése, ötlete, javaslata, mint a felnőtteknek.

Ezt meg kell hallgatni, komolyan kell venni és beépíteni a fejlesztési elképzelésünkbe. A gyermeket ugyanis saját környezete, saját tapasztalatai, élményei befolyásolják, amit nem lehet figyelmen kívül hagyni a nevelés folyamatában, hanem éppen ellenkezőleg ezekre az élményekre, tapasztalatokra szükséges ráépíteni, megtervezni a gyermeki tevékenységeket. A fejlesztés során abból kell kiindulni, ami a gyermeket körülveszi, foglalkoztatja, érdekli. Ezzel válik lehetővé a gyermek aktivitásának bekapcsolása a nevelés folyamatába.

8.2.2. Az óvodapedagógus modell szerepe

A tevékenységközpontú óvodai nevelés az óvodapedagógust "kulcsfontosságú szereplőnek" tekinti a nevelési folyamatban.

A gyermek utánzási hajlamából következően az óvodapedagógusnak kiemelt azonosulást indukáló szerepe van. Óvodáskorban, de későbbi életkorban is a példa a leghatásosabb nevelő erő egyike. Éppen ezért nagyon fontos, hogy mit és hogyan mond a pedagógus, miként viselkedik, hogyan öltözködik, stb. Különösen 3-4 éves korban meghatározó a pedagógus személyisége, hiszen kezdetben a gyermek teljesen kritikátlanul, válogatás nélkül utánoz, kizárólag a szeretett és érzelmileg hozzá legközelebb álló felnőtt kedvéért. Sok múlik tehát azon, milyen értékeket preferál az óvodapedagógus, a gyermek környezete és azon belül elsősorban a család. Gyakran előfordulhatnak értékkonfliktusok a család és az óvoda között. Ilyenkor az óvodapedagógusnak rendkívül tapintatosan és

kizárólag a gyermek érdekeit figyelembe véve kell közelítenie a megoldás felé. A gyermek már megtanul, és magával hoz bizonyos értékeket a családból, melyeket az óvodában is tiszteletben kell tartani. Az óvónő mintegy átveszi, átvállalja a gyermek óvodai életében az anya szerepét. Az ő biztonságot és harmóniát sugárzó egyénisége feltétlenül hatni fog a gyermeki személyiség fejlődésére. Ezért gondoljuk azt, hogy a gyermek harmonikus fejlesztésének alapkövetelménye abból indul ki, hogy a gyermek - felnőtt kapcsolat alapja és mintája egész gyermekkoron át a gyermek - szülő viszony. Ebben a kapcsolatban kell az óvónőnek napközben mintegy helyettesítenie az anyát. A biztonságérzet egyik biztosítéka a testi kapcsolat, az ölelés szorossága. Az óvodában még 6-7 éves korban is igénylik a gyermekek a gyakori simogatást, szeretgetést, ölelést.

A gyermek és az óvodapedagógus aktív együttműködése a felnőttől is másfajta beállítódást, viselkedést igényel. El kell fogadnia, hogy nemcsak ő irányíthatja a gyermeket, hanem a gyermek is hat rá.

Kapcsolatuk aktív és kölcsönös. Ez a pedagógusi magatartás feltételezi az önállóság, rugalmasság, döntési képesség, helyzetfelismerő képesség meglétét. Tudomásul kell vennünk, hogy olyan nevelő képes a gyermeket az életre, az önálló gondolkodásra serkenteni, aki maga is rendelkezik ezekkel a képességekkel.

8. 2.3. Az óvónő és a dajka együttműködése

A programunk megvalósítása során a dajka munkája az óvodapedagóguséval összehangolttá válik, mert a dajkát a pedagógiai munka közvetlen segítőjének tekintjük. A dajka egyike a gyermeket nevelő felnőtteknek, aki éppúgy, mint az óvodapedagógus, magatartásával, teljes lényével, beszédstílusával, öltözködésével hatást gyakorol a kisgyermekre. Ahhoz, hogy a nevelési folyamatban a dajka közvetlenül és tevékenyen részt vehessen, elsősorban arra van szükség, hogy megfelelő szinten tájékoztatva legyen az óvoda és az adott óvodapedagógusok nevelési elképzeléseit, módszereit illetően. Tudnia kell, milyen célok érdekében, hogyan kívánják az óvónők a gyermekcsoport fejlesztését megvalósítani. A szakképzett dajka megsokszorozhatja a felnőttektől kiinduló nevelő hatásokat.

8. 2.4. A környezetben élők hatásai

A helyi nevelési rendszer kialakításának elengedhetetlen feltétele az óvoda környezetében élők véleményének, javaslatainak, kifogásainak vagy dicséretének ismerete.

Ezért az óvoda kollektívája a programot megismertette a szülőkkel, a velünk igen szoros kapcsolatban álló Iskola pedagógusaival / hiszen a gyermekek 90 %-a ide fog járni iskolába /. Kikértük véleményüket, figyelembe vettük kívánságaikat.

9. A fejlesztés tartalma

A tevékenységek által nevelődő gyermek felnőve aktív részese lesz saját természeti és társadalmi környezete kialakításának. Éppen ezért a tevékenységközpontú óvodai nevelés tartalma a tevékenységeken keresztül jut érvényre és a nevelési folyamat négyes feladatrendszerén keresztül valósul meg. A négyes feladatrendszer elemeit a nevelés foglalja keretbe. A feladatrendszer elemei a gyakorlatban nem különülnek el egymástól.

A feladatrendszer elemei:

- 1. Játék és tanulási tevékenység**
- 2. Társas és közösségi tevékenység**
- 3. Munka tevékenység**
- 4. Szabadidős tevékenység**

A feladatrendszer elemei egymást átszöve érvényesülnek és valamennyien együtt jelentik az óvodáskorú gyermek nevelésének tartalmát. Ezt azért is szükséges hangsúlyozni, mert a gyermek életmegnyilvánulásaiban sohasem különülnek el a különböző tevékenységek, azok komplex módon, egymást kiegészítve jelennek meg. Természetes tehát, hogy a feladatrendszer elemei mereven nem választhatók el egymástól, mint ahogy a tevékenységek is összefüggnek egymással.

A nevelés tervezésekor nem szedhetjük szét a feladatrendszer elemeit, hanem egységben gondolkodva a tervezett tevékenységekből kiindulva kell a tervezést átgondolnunk. Miután a tanulást a nevelés részének tekintjük, ezért a nevelés és a tanulás tervezésében is a komplex gondolkodásmód, az egymáshoz való kapcsolódás és nem a nevelési területek szétdarabolásának szándéka vezeti gondolatainkat.

9. 1. Játék és tanulási tevékenység

A játék a 3-7 éves korú gyermek alapvető, mindennapjait átszövő tevékenysége. A játék nemcsak azért kitűnő talaja a fejlesztésnek, mert általa szinte észrevétlenül tanul a gyermek, hanem azért is, mert a játékban kiélheti, kipróbálhatja, feldolgozhatja és gyakorolhatja az életben előforduló szituációkat, az őt érő élményeket. Ugyanakkor megoldási módokat kaphat bizonyos élethelyzetekben való viselkedésre, megnyugodhat, kiélheti szorongásait, problémáit és újraélheti kellemes élményeit. A környező világról, sőt a világegyetem egészéről is játékon keresztül közvetíthetjük a legtöbb ismeretet a kisgyermek felé.

A játék tehát olyan komplex tevékenységforrás, melyet az óvodapedagógusnak tudatosan kell felhasználnia a nevelés folyamatában céljai eléréséhez. Az óvodapedagógus tudatossága természetesen sohasem irányulhat a gyermekre, hiszen kitalált és erőltetett úgynevezett "játékos módszerekkel" nem helyettesíthető a gyermeki tevékenység. A gyermeki tevékenységet - különösen a játékban - nem szabad szűken értelmeznünk. A játéktevékenység tág értelmezése lehetővé teszi, hogy nemcsak a tárgyi, manuális, vagy mozgáshoz kapcsolt tevékenységeket ismertjük el, hanem a "szellemi alkotást" is tevékenységként fogjuk fel a játék során. A gyermek gondolatban megalkotja, kitalálja a játék szereplőit és bármilyen eszközzel vagy tárggyal helyettesíti azokat. Minden gyermeki tevékenység - beleértve a játékot is - felosztható spontán és az óvodapedagógus által irányított tevékenységre. Nagyon fontosnak tartjuk a hangulatok, ingerek tárgyi lehetőségek megteremtését, melyeknek hatására a gyermekek spontán játéka, tevékenysége önmagától beindul. Ez természetesen nem jelenti azt, hogy nincs szükség a pedagógus által kezdeményezett vagy irányított játéktevékenységre, hiszen köztudott, hogy 3 éves kor táján még kifejezetten igényli a gyermek a felnőttel való együttjátszást. Fontos a helyes arányok megtalálása.

Jót és jól játszani - ez a gyermek dolga az óvodában. Az óvodapedagógus feladata megfigyelni a gyermek játékát, felhasználni azt saját nevelési céljai elérése érdekében és szükség esetén, indirekt módon befolyásolni. A játék kicsiben maga az élet: az, amit a kisgyermek felfog és rekonstruálni képes az őt körülvevő világból. Éppen ezért az életre nevelés is a játékból indul ki és a játék segítségével teljesebbé válhat. Programunk alapelve, hogy minél több időt, alkalmat és lehetőséget biztosítsunk a gyermekeknek az elmélyült játékra. A játéktevékenységhez szükséges feltételeket, ötleteket és eszközöket azonban az

óvodapedagógusnak kell biztosítania. Külön szót érdemel az élmények szerepe a játékban. Az élmény, legyen az a gyermek egyéni élménye, melyet a családból a környezetéből hoz az óvodás, vagy legyen az az óvodai társakkal átélt élmény, rendkívül jelentőséggel bír az életre való felkészítés folyamatában. A különböző szituációk megteremtése, az élménynyújtás, az óvónő tudatos, átgondolt munkáját feltételezi. Indirekt módon így lehet a gyermeki világot befolyásolni. Természetesen a gyermek spontán élményszerzése éppen olyan fontos, mint a pedagógus által irányított, megtervezett. A lényeg, hogy a gyermekek élményeiket tevékenységeikben éljék meg. Általában a gyermek spontán szerzett élményei és tapasztalatai nem kapnak kellő figyelmet. A legjobb esetben meghallgatják a felnőttek ezeket az élményeket, de nem számolnak a továbbiakban vele. A tevékenységközpontú óvodai nevelés nemcsak feltételezi, hanem el is várja az óvodapedagógus ilyen irányú figyelmét, érzékenységét, reagáló készségét. Ilyen pedagógiai alaphelyzetben már valóban nem lesz mesterkélt és erőltetett a gyermekek képességeire építve, azt alapul véve fejleszteni az egyént, éppúgy, mint a csoportot.

A játék tehát, mint az óvodáskorú gyermek alaptevékenysége olyan lehetőséget jelent az óvodapedagógus számára, amit tudatosan felhasználhat a gyermek fejlesztése érdekében. Legfőbb célkitűzéseinket szem előtt tartva olyan tulajdonságok fejlődhetnek ki a gyermekben, a játék folyamatában, ami később a társadalomba való beilleszkedést nagymértékben elősegítheti. Gondoljunk például a társakkal való együttjátszás kialakulására, vagy a játékon belüli önállóságra, a másik gyermek játékának tiszteletben tartására, a kezdeményezőkézség kibontakoztatásának lehetőségeire, vagy olyan tulajdonságok szükségességére, mint a mások mozgósításának képessége vagy az alá-fölé-rendeltségi viszonyok önkéntes kialakítására egy-egy játékszituációban. Beszélhetünk azokról a nagyon is demokratikusan, a gyermekközösség elfogadott belső törvényszerűségei szerint kialakított játékon belüli szereposztásról is, melyek a szerepjátékot a társadalmi gyakorlatban tapasztalható szituációk előzményeivé avatják.

Célunk:

A szabad játék túlsúlyának érvényesülése.

A gyermekek elemi pszichikus szükséglete, a szabad játék minél optimálisabb szintű kielégítése a megfelelő feltételek biztosításával, játéktámogató magatartással, reflektív attitűddel, a szülők szemléletformálásával.

Kiemelt feladat az anyanyelvi nevelés feladatainak megvalósítása, a szabad játék tevékenység területén. A gyermeki szerepjátékot kísérő párbeszédnek támogatása verbális ismeretekkel, a fogalomalkotás segítségével, a beszéd prozódiai elemeinek gazdagításával. Beszédalkalmakkal az új szavak, szófajok, különböző igeidők, módok, ragozás tanulásának, fogalmak megértésének, a magyaros mondatalkotás, kontextusos beszéd, szóbeli kapcsolatteremtés kialakulásának segítése.

A gyermeki játék: a kisgyermek elemi pszichikus szükséglete, fontos, hogy:

- spontán, szabadon választott, minden külső kényszertől mentes tevékenység legyen,
- következmény nélküli legyen,
- a gyermek személyiségének a környezethez való viszonya sajátos formában tükröződhessen,
- a gyermek legfontosabb tevékenysége lehessen, így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze,
- a gyermek számára fontos az általa megválasztható játék, ezért az e fajta tevékenységi vágyak lehetőségét kell biztosítani, és sohasem szabad korlátozni.

A játék feltételeinek biztosítása:

- Nyugodt légkör biztosítása, az elmélyült játék feltételeinek megteremtése
- A napirenden belül elegendő idő és hely biztosítása a játék számára
- A játékhoz szükséges eszközök folyamatos biztosítása A megfelelő, készen vett játékeszközök biztosítása mellett, az óvoda által a játékhoz adott többlet meghatározó elemei a közösen készített eszközök, a sokféleképpen felhasználható anyagok, szerszámok, a különböző családi kultúrák pozitív elemeire emlékeztető tárgyak, valamint a megismert egyéni élményekhez kapcsolódó eszközök. Ez a többlet napjainkban különösen nagy jelentőségű, mert nevelőértéke indirekt módon hat a fogyasztói társadalom torz hatásai ellen. Megerősíti a gyermeki kreativitás, önkifejezés, alkotókedv, közös tervezés, együttműködés interakciós kultúra kibontakozását
- Ötletek, lehetőségek, helyzetek teremtése a sokszínű játék alakulásához
- Az egyéni élményeken túl, közös élményszerzési lehetőségek kihasználása a játék fejlesztése érdekében

● A gyermeki játék önállóságának tiszteletben tartása

- Szükség esetén bekapcsolódás a játékba, együttjátás a gyermekekkel

Az óvodapedagógus feladatai a játékkal kapcsolatban:

- Nyugodt légkört biztosítunk, az elmélyült játék feltételeinek megteremtéséhez,
- A napirenden belül elegendő időt és helyet biztosítunk a játék számára,
- A játékhoz szükséges eszközök folyamatos biztosítása, bővítése,
- Ötletek, lehetőségek, helyzetek teremtése a sokszínű játék kialakulásához,
- folyamatos törekvés a játék sokszínűségének biztosítására,
- Az egyéni élményeken túl, közös élményszerzési lehetőségek kihasználása a játékfejlesztése érdekében,
- A gyermeki játék önállóságának tiszteletben tartása,
- Szükség esetén kapcsolódjunk be a játékba, együttjátás a gyermekekkel.
- A szabad játék elsődlegességének biztosítása.
- Kreativitást fejlesztő és erősítő, élményt adó tevékenységet biztosítása a gyermek számára.
- A szimbolikus szerepjátékhoz a feltételek biztosítása
- Korszerű játékpedagógiai megközelítés megvalósulása a tudatos jelenlétével és indirekt játékirányításával a játék folyamatában.
- Elfogadó, segítő, támogató attitűd, differenciált módszerekkel, multikulturális-interkulturális szemlélettel.
- A tradicionális nemi szerepektől való eltérés, az egyéni különbözőségek, motivációk tisztelete (babázó kisfiú, autózó kislány természetessége).
- Az interakciók tartalmának fejlesztése, a kezdeményezőkésséggel, önértékeléssel, önérvényesítés, önbizalom formálásával kapcsolatos feladatok
- Az önálló véleményalkotás, döntési képesség megalapozása problémahelyzetek mérlegelésével, a cselekvéses tanulásból adódó tapasztalatok közös összegzésével, irányított és spontán megfigyelésekből adódó vélemények cseréjével

A szülői szemléletformálás feladatai:

A beilleszkedési időszak a legkedvezőbb a játékkal kapcsolatos szülői szemléletformálás megkezdésére, hiszen a modellnyújtás mellett lehetőség adódik a pedagógiai helyzetek rövid indoklására, a játék fontosságát tudatosító érvek közvetítésére is, annak érdekében, hogy elfogadottá váljon a játék prioritására építő óvoda.

A tanulás:

Minden olyan tartós változás, amely a gyermekekben a mindennapi tapasztalatok hatására megy végbe. A tanulás tevékenységekben valósul meg. A tanulás a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja.

A gyermeki személyiség fejlesztése az életkori és fejlődési sajátosságok figyelembe vételével, interaktív tanulási-tanítási módszerek dominanciájával.

Sokszínű, változatos, cselekedtető, játékos elemeket tartalmazó tevékenységek felkínálása. Az egyéni tanulási utak támogatása a gyermeki szükséglethez és egyéni képességhez igazodva a gyermek cselekvéseiben. A gyermek önálló döntésén alapuló tevékenységrendszerben az óvónő megfelelő mennyiségű és minőségű segítségadásának biztosítása.

Kompetenciák fejlesztése (például a tanulási folyamatban érzelmek közvetítése a gyermek felé, a gyermeki érzelmek bátor kinyilvánítására motiválás az interaktív közös együttlétben, szövegértés-szövegalkotás megalapozása.).

A játék és a tanulás kapcsolata:

A játék és a tanulás teljes mértékben összekapcsolódik óvodáskorban. A gyermek esetében a tevékenységi vágy ösztönöz a tapasztalatszerzésre, a cselekvésre és közben minden pillanatban újabb és újabb felfedezéseket tesz, azaz tanul a kisgyermek. Játék közben, játékosan szinte észrevétlenül tanul, tehát a játék az óvodai tanulás egyik legfontosabb színtere, de nem kizárólagosan az. A játékon belül a motoros, a szociális és a verbális tanulás összefonódik, komplex formában jelenik meg. Az óvodai tanulás azonban szélesebb értelmű annál, hogy csupán a játékkal való összefüggésein keresztül értelmezzük. A nevelési folyamat egésze, azaz valamennyi pillanata alkalmas arra, hogy erőltetés nélkül spontán vagy irányított módon tanuljon a kisgyermek. A tanulás természetesen csupán része a nevelési folyamat egészének. Legfőbb célkitűzésünk, hogy

egyszerre, egy időben kevesebbet, de minőségben és használhatóságban mégis több ismeretet kapjanak a gyermekek. A több érzékszervet igénybe vevő tapasztalás és a sokoldalú cselekedtetés mindennél fontosabb a 3-7 éves korú gyermek fejlődésének szempontjából. Ezt nem lehet kiváltani, vagy helyettesíteni az egyoldalú intellektuális fejlesztéssel, aminek jelentőségét elismerjük, ám mértéke és hatása alatta marad a tevékenységek általi fejlesztésnek. A közvetlen környezet folyamatos megismerése, az érzékelés és a többoldalú tapasztalatszerzés azért központi kérdése a tanulási folyamatnak, mert szerintünk kevesebbet, de azt jobban, alaposabban, több oldalról megközelítve kell a gyermekek számára közvetítenünk és velük együtt átélnünk. Miután a gyermek a világot komplex foglalkozások rendszerén keresztül jut el a gyermekhez az, ami számára a világból megismerhető, befogadható ismeretet, tapasztalatot jelent. Egyáltalán nem mellékes az a szempont sem, hogy azok a tanulási tapasztalatok, melyeket óvodáskorban szereznek a gyermekek, hatással lehetnek az iskolai tanuláshoz való viszonyukra is. Nem mindegy milyen érdekeltség fejlődik ki a gyermekben a tanulással kapcsolatban, hiszen már kialakulnak annak csírái, hogy később örömmel tanul-e a gyermek. Képes lesz-e saját motiváltságából kiinduló erőfeszítésre a tanulás során. Ennek a belső motiváltságnak a kialakítását kezdjük meg az óvodában. A tanulási tevékenység esetén is azt szeretnénk elérni, hogy **örömmel és önként** vegyen részt ebben a folyamatban a gyermek, ne csupán külső motiváció /jutalom / készítse erre. A cél az, hogy megfelelő színvonalú feladatok elé állítsuk a gyermeket. Természetesen minden gyermek esetében képességeinek megfelelő feladatokról van szó. A követelményeket az egyéni teljesítőképességhez kell mérni. A sikerélmények erősítik a gyermek önbizalmát és bátorságot adnak neki az újabb, nehezebb problémák megoldásához. A sorozatos kudarcok ellentétes hatást váltanak ki, alulértékeli önmagát és alatta marad saját teljesítőképességének. Az óvodapedagógus szerepe tehát itt is kiemelkedő abban, hogy milyen feladat elé állítja az egyes gyermekeket, mennyire képes megismerni és fejleszteni a gyermekek egyéni adottságainak figyelembevételével. A program keretjellege biztosítja az óvodapedagógusok számára a gyermek igényeihez, egyéniségéhez, teherbíró képességéhez igazodó tanulási kereteket és formákat. A nevelés egészen belül megvalósuló tanulás változatos tevékenységek, beszélgetések, tapasztalatszerző séták stb. formájában egyaránt megoldhatók a napi élet bármely mozzanatában. A program javaslatát, de a helyi adottságokat is figyelembe véve részben osztott csoportokban neveljük a gyermekeket. Szükségesnek látjuk, hogy az iskola előtt állók egy közösségben legyenek, hisz nagyrészüket egy osztályba fog járni.

Az óvodapedagógus feladatai a tanulással kapcsolatban:

- Értelmi képességek fejlesztése /érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, képzelet, gondolkodás /
- A gyermek megismerési vágyának, kíváncsiságának, érdeklődésének kielégítése
- Lehetőséget kínálni a gyermekek számára olyan szituációk átélésére, ahol megismerkedik a felfedezés, a kutatás örömeivel
- A gyermekek egyéni érdeklődésének megfelelő tevékenységek biztosítása
- A gyermekek önállóságának, figyelmének, kreativitásának, kitartásának, pontosságának, feladattudatának fejlesztése
- Olyan tapasztalatok szerzéséhez nyújtson segítséget a gyermeknek, amelyben saját teljesítményét is megismerheti, felfedezés lehetőségének biztosítása
- Komplexitásra törekvés a tanulási tartalmak tervezésénél, feldolgozásánál
- Differenciálás a tapasztalatszerzés sokoldalúságára törekvés.
- Az óvodapedagógus a tanulást támogató környezet megteremtése során építi a gyermekek előzetes tapasztalataira, ismereteire.
- A tanulás lehetséges formái bővülnek cselekvéses tanulással, a felfedezéssel, és szűkülnek a feladat megoldással és az óvodapedagógus által kezdeményezett foglalkozással
- Személyre szabott, pozitív értékeléssel segíti a tanulást az óvodapedagógus
- Az iskolai beilleszkedés közvetett segítése személyre szabott pozitív értékeléssel, a tanulási készségek, képességek differenciált fejlesztésével.

9. 2. Társas, közösségi tevékenység

A gyermekkel szemben támasztott két fő követelmény: tanuljon meg másokkal érintkezni és együttműködni. Pedagógiai programunk négyes feladatrendszere megfelelő bázist nyújt a kooperációs és kommunikációs képességek kifejlesztéséhez. A társas és közösségi tevékenységek állandó gyakorlás által történő kifejlesztése rendkívül fontossággal bír a társadalmi gyakorlatra való általános felkészítés, azaz az életre nevelés szempontjából. Pedagógiai programunk a gyakorlat szükségleteiből kiindulva vezeti le a társadalmi követelmények rendszerét. A tulajdonságok, a képességek, a készségek, a szükségletek

olyan rendszerét kívánja formálni, amelynek segítségével a gyermekek részvétele a napi életben /társadalmi gyakorlatban / egyszerűbbé, könnyebbé, gyorsabbá válik. A társadalom élete, a társadalmi gyakorlat pedig jórészt a társas és közösségi kapcsolatok keretén belül zajlik. Nagyon fontos feladat tehát már az óvodában tudatosan törekedni a közösségben zajló folyamatok, a társas kapcsolatok és a közös tevékenység kibontakoztatására. Mindez természetesen nem jelenti az egyén fejlesztésének mellőzését. A jó közösséget mindig egyéniségek alkotják, mégpedig olyanok, akik egyéni akaratukat, ambíciójukat, vágyaikat képesek a közösség keretén belül is megvalósítani. Az élet is ilyen. Bizonyos korlátok között kiélhetjük magunkat, azaz nekünk éppen úgy szükséges alkalmazkodnunk másokhoz, ahogyan mások is alkalmazkodnak hozzánk. A cél az, hogy az adott lehetőségek között a legtöbbet legyünk képesek egyéniségünkben kihozni, ezzel is gazdagítva a közösséget. Minden gyermek egyéniség, akinek lehetőséget kell biztosítani személyisége pozitív és széleskörű kifejlődéséhez. A társas és közösségi kapcsolatok kialakítása a tevékenység bázisára támaszkodva a teljes nevelési folyamatot átfogja. Az óvodai csoport, az óvodai közösség sikeres formálása esetén a társadalom számára igen hasznos közösségi érzés, közösségi tudat és magatartás mellett mások megbecsülése, a közös szokások kialakulása, a hagyományok tiszteletben tartása, sőt a csoport közvéleménye is kialakul. A csoportban elfogadott normák befolyásolják a gyermekek cselekedeteit. Ha mindehhez még nyitott légkör, demokratikus és szeretetteljes irányítás társul, akkor tág teret nyitunk a gyermekek önállósága, tenni akarása és döntési képességének kibontakoztatása irányában. A nevelőközösség szerepe ebben a folyamatban meghatározó. A nevelőközösség belső tartása, gyermekszerepének, kivívott tekintélye és világos, pontos, tudatos, célirányos nevelő tevékenysége nélkül az elképzelt gyermekközösség kialakítása nem sikerülhet. Az óvodai gyermekközösség kialakítása a tevékenységek rendszerén keresztül valósítható meg. Az óvodában minden tevékenységnek a gyermek egyéni örömein túl a közös élményt is kell erősítenie. A társas kapcsolatok, a közös munka, az együttjátszás és a komplex foglalkozások rendszere is az együvé tartozás érzését erősíthetik, ha tudatosan igyekszünk ezt létrehozni. A lényeg, hogy a tevékenykedtetés sokszínű, változatos legyen, és a **tevékenykedtetés** legyen a hangsúly. Mindent kipróbálhasson a gyermek, kivételt csak a testi és szellemi épségét veszélyeztető tevékenységek képeznek. A közösségi szokások kialakítása pedig a tevékenységek végzését segítse, a gyermekek cselekedeteit irányítsa. A szokások tegyék lehetővé, hogy az egyik gyerek ne zavarja a másikat a tevékenység végzése közben, a szokásrendszer tegye lehetővé a gyermekek közötti jobb együttműködést, egymás

tevékenységére figyelmet, vagy a közös tevékenység során kialakuló viták lerendezését stb. Ne fegyelmelni, hanem tevékenységgel és az ehhez szükséges hellyel, eszközzel kell segíteni a gyermekeket abban, hogy minél nagyobb önállóságra tegyenek szert óvodai életük során. A helyes szociális viselkedés megtanulásának színtere az óvodai csoportközösség. A felnőtt és gyermek között nem a feltétel nélküli szófogadás, hanem a demokratikus partnerviszony kialakítása a cél. Az óvodapedagógus ugyanúgy vegye figyelembe a gyermek jogos kívánságait és igényeit, mint ahogy a gyermektől is elvárja a szokások, szabályok betartását. A gyermekek egymás közötti és a felnőttel való kapcsolatában egyaránt a szabadságra, a nyíltságra és az őszinteségre kell építeni. A közösség lehetőséget teremt az önálló kapcsolatok kialakítására, a különböző nézőpontok megismerésére, a konfliktusok kezelésére és megoldására. Ezek a folyamatok pedig a másokkal szembeni tolerancia kialakulásához vezetnek. A társas és közösségi tevékenységek a nevelőmunka egészét átszövik. Ebben a folyamatban talán a legfontosabb időpont az, amikor a gyermek először ismerkedik az óvodával, az óvodai csoporttal. A megszokottól eltérő környezet, a szülőktől való elszakadás, az új helyzet sokszor nehéz feladat elé állítja a szülőket és az óvodapedagógusokat egyaránt. Az óvodapedagógus feladata, hogy végtelen türelemmel és szeretettel forduljanak újonnan óvodába kerülő gyermek felé. Adjon elegendő időt a beszoktatásra. Biztosítson fokozatos átmenetet és tegye lehetővé a szülővel együtt történő beszoktatást.

Az óvoda nyitottsága nemcsak a beszoktatás ideje alatt, hanem óvodáskor végéig biztosítja a szülőknek a nevelőmunkába történő közvetlen betekintést. Ez mindkét fél számára /szülő - óvodapedagógus / megnyugtató és biztonságot jelentő lehetőség, amit a gyermek érdekében kétoldalúan lehet hasznosítani. Az óvodapedagógusnak éppúgy szüksége van a nevelőmunkában a szülőktől érkező információkra, javaslatokra, mint fordítva. Az óvoda nyitottsága, hagyományok teremtésével, nyilvános, közös programok, ünnepek segítségével tovább növelhető.

Az óvodapedagógus feladatai a társas, közösségi tevékenységgel kapcsolatban:

- Biztonságok, nyugodt, félelemmentes óvodai mindennapok biztosítása, amiben lehetőség kínálkozik a gyermekek közötti, valamint a gyermekek és felnőttek közötti minél gyakoribb kontaktusfelvételre
- A felnőttekkel és a társakkal kapcsolatos viselkedési szokások kialakítása és gyakorlása természetes szituációkban

• A gyerekcsoporton belül az együttműködés, az együttjátás, együttdolgozás képességének kialakítása és gyakorlása

- A konfliktusok kezelése, demokratikus, nyílt óvodai légkör alakítása
- A társakért, a csoportért érzett felelősségérzet alakítása
- A demokratikus szabályok betartásának gyakorlása
- Arra nevelni a gyermekeket, hogy megértést és toleranciát tanúsítsanak a társaik irányában
- Segítse elő a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban, és a környezet alakításában

9. 3. Munkatevékenység

Az életre való felkészítés nem nélkülözheti a munkatevékenység lehetőségeinek kiaknázását. A munka az óvodás gyermek számára játékos jellegű, gyakran nem is választható szét a játék és munkatevékenység.

A cselekvő tanulással is kapcsolatban van a munka jellegű tevékenység.

A munkatevékenység fejlesztő hatását nem vonhatjuk kétségbe. Az értékteremtő munka pedagógiai funkciója nem a szakismeretek gyakoroltatása, hanem a gyermek értékteremtő együttműködési képességeinek fejlesztése. Éppen ez az a terület, ahol az erőfeszítés és az eredmény kapcsolata közvetlenül érzékelhető, belátható, átélhető a gyermek számára. Ez a folytonos visszajelzés a legnagyobb motiváló erő, ösztönző, megerősítő tényező. Nem elsősorban a munka tárgya, hanem megszervezésének módja fejt ki már említett nevelő - fejlesztő hatást. Itt is érvényes, amit a tevékenységről általánosságban elmondhatunk: alapvető követelmény az önállóság, az öntevékenység lehetőségeinek megteremtése. A különböző munkafajták: önkiszolgálás, naposság, a gyermekek saját személyiségével kapcsolatos munkák, a csoport érdekében elvégzett munkák vagy a kerti munka közös vonásaként azt kell kiemelni, hogy mindez tényleges munkavégzést, azaz tevékenykedtetést jelentsen az óvodában. Minden olyan munkát elvégezhetnek a gyerekek, amihez kedvük van és testi épségük veszélyeztetése nélkül képesek azt megvalósítani. A gyermek önkéntességét, nyitottságát, megismerési vágyát, aktivitását, érdeklődését tudatosan igyekezzünk felhasználni nevelési céljaink megvalósítása érdekében. A gyermek éppúgy élvezzi a munkatevékenységeket, mint a játékot, ha tiltásokkal vagy túl nehéz feladatokkal nem szegjük kedvét. A munka az életre való felkészítést, s társadalmi gyakorlat megismerését éppúgy szolgálja, mint a személyiség

fejlesztését, és ha mindez pozitív élmények átélésének forrása lehet, akkor a gyermekek szívvel, lélekkel fogják végezni.

Az első feladat olyan munkalehetőségek biztosítása, ami a gyermek számára elfogadható. Ezen kívül igen nagy fontosságú, hogy a munkavégzés során biztosítsuk a teljes **önállóságot**. A munkatevékenység a felkínált lehetőségek közül önállóan választható és sohasem a gyermekre kényszerített feladat legyen. Váljon a csoport számára magától értetődő és természetes dologgá, hogy mindenki dolgozik, amikor szükséges és mindenki a kedvének, egyéniségének, képességeinek megfelelő munkát végezheti. Nagyon fontosnak tartjuk, hogy a munkavégzés ne időszakonkénti, hanem **rendszeres, folyamatos** tevékenység legyen, ami beépül az óvodai mindennapokba. A munkafajták közül ki kell emelnünk az önkiszolgálást, aminek óvodáskor kezdetétől fogva igen nagy a jelentősége. A gyermekek magukkal kapcsolatban minden teendőt - testápolás, öltözködés, étkezés, környezetük rendben tartása - a lehető legkorábbi időtől kezdve próbáljanak önállóan elvégezni. Azt felesleges meghatározni, hogy melyek azok az önkiszolgálással kapcsolatos tevékenységek, amelyeket 3-5 vagy 7 éves korban végezhet el a gyermek. Hagyjuk, hogy a gyerekek saját képességeik szerint, koruktól függetlenül akkor végezzék el az önkiszolgálással kapcsolatos teendőiket, amikor képesek rá, vagy kedvük van hozzá. A munka megosztása során fontos feladatnak tartjuk, hogy a gyerekek megtanuljanak **önállóan dönteni**, feladataikat egymás között megosztani. Pontosan olyan módon, mint amikor a szerepjáték megkezdése előtt elosztják egymás között a szerepeket. A nagyfokú önállóság és döntési helyzetek, döntési képességek gyakorlásának lehetőségei együtt szolgálják a gyermekek életre való felkészítését. A munkatevékenységekhez már kialakított környezetünket jól feltudjuk használni. A meglévő virágos- és konyhakertet, az udvart együtt gondozzuk. Munkatevékenység során lehetőség van arra, hogy megszokják, hogyan tartjuk tisztán környezetünket, közösen javítjuk a felhasznált eszközöket. A kert, az udvar, az állatok gondozása, ennek megtanulása, gyakorlása falusi gyermekek lévén kiemelkedő feladat.

Véleményünk szerint a kerti munka az a terület, ahol ez az értékteremtő képesség még tisztábban megmutatható. Fontosnak tartjuk tehát az óvodában az elősarok kialakítását és a kerti munka megvalósítását, mert a nevelésben játszott szerepén túl a természet, a környezet és az ember kölcsönhatásának megtapasztalására igen nagy lehetőséget nyújt a gyermekcsoport valamennyi tagjának. Tavasztól - őszig lehet tevékenykedni a kertben és közben rengeteg tapasztalatot, ismeretet szereznek a gyermekeknek. Óvodai kert alatt valódi, nagy kertet értünk, ahol a virágok mellett gyümölcsfák is vannak. Nagyon fontos,

hogy a munkavégzéshez elegendő mennyiségben és minőségben legyen a gyermekcsoport felszerelve a szükséges eszközökkel, szerszámokkal és azok bármikor hozzáférhető módon, szabadon a gyermekek rendelkezésére álljanak.

Az óvodapedagógus feladatai a munkatevékenységgel kapcsolatban:

- Minden gyermeknek biztosítson lehetőséget arra, hogy önkéntesen, önállóan, kedve és képessége szerit elvégezhesse az önmagával kapcsolatos önkiszolgáló tevékenységet, illetve a társai érdekében végzett munkatevékenységet.
- Folyamatosan biztosítsa, bővítse a munkatevékenységhez szükséges, gyermekek számára megfelelő munkaeszközöket
- A munkaeszközök számára biztosítson olyan helyet, ahol a gyermekek bármikor elérhetik és használhatják a szükséges eszközöket
- Adjon lehetőséget a gyermekeknek bármilyen őket érdeklő munkatevékenység elvégzéséhez, még akkor is, ha a gyermek tevékenységi vágya és képességei nincsenek teljesen összhangban
- Arra törekedjen, hogy minden munkatevékenység örömet jelentsen a gyermeknek és teljes önállósággal végezhessek azokat differenciálás a munkatevékenységek végzésében, a gyermekek sajátos igényeinek figyelembevételével.
- Munkavégzéshez szükséges attitűdök formálása.
- A munka saját és mások elismerésére nevelés egyik formája
- Az önkiszolgálás és a közösségért végzett munka jellegű tevékenységek eredményeinek tudatosításával az elvégzett feladat jelentőségének megláttatása, elismerése, megóvása
- Konkrét, reális, vagyis a gyermeknek saját magához mérten fejlesztő értékelést igényel.

Az anyanyelvi nevelés feladatai a munka jellegű tevékenységek során

A tevékenységekhez kapcsolódó spontán beszédhelyzetekben különböző beszédformák (udvarias megszólítás, cselekvésre szólítás, utánzásra késztetés, kérdés, buzdítás, dicséret verbális kifejezései) gyakorlása, munkavégzéssel kapcsolatos fogalmak, ok-okozati összefüggések, műveletek megnevezése, mondatba foglalása.

9.4. Szabadidős tevékenység

A szabadidő igazi tartalma: a termékeny időfelhasználási lehetőségek közötti szabad választás. Ez is öntevékenység, ez is döntés. Különösen a kisgyermek számára az, aki eleinte a felkínált sokfajta tevékenység közül igazából nem, vagy csak nagyon nehezen tud választani. Egyszerre szeretne mindenütt ott lenni, mindennel játszani, mindent megfigyelni. A szabadidős foglalkozásoknak azért kell a saját, semmivel sem helyettesíthető helyüket és szerepüket kivívniuk a nevelési intézményekben, mert másképpen a gyermek sohasem tanulhatja meg, hogyan gazdálkodik az önmaga számára felszabaduló, rendelkezésre álló idővel.

Az óvodában persze sajátosan - az iskolától eltérő módon - értelmezzük a szabadidős tevékenységet. Ennek oka elsősorban az, hogy az óvodások egész nap az intézményben tartózkodnak, önállóan és a lehetőségekhez mérten szabadon tevékenykedhetnek. Elsősorban a délutáni időszakban jut idő arra, hogy a gyermekek az óvónők által felkínált lehetőségek közül / pl. bábozás, festés, rajzolás, zene - tánc, játéktanulás, sakk társasjáték, filmvetítés, mese - vers, barkácsolás, stb./ közül szabadon választhassanak. A döntést nehezíti, hogy a szabad választási lehetőség, ami döntésre és természetesen újabb és újabb gyakorlásra készíti a gyermeket. Az óvodások napi életének ilyen formában való szervezésével nemcsak változatos, minden gyermek érdeklődésére igényt tartó keretet teremtünk, hanem a csoportnál nagyobb közösség megismerésére, sőt kialakítására is lehetőséget biztosítunk. A csoportok elszigeteltségének a megszüntetésével kitágítjuk a gyermekek élet- és mozgásterét, ami maga után vonja a gyermeki önállóság, kezdeményezőkézség és döntési képességek megmutatására, kibontakoztatására is igen hatásos eszköz ez a nevelési mód, hiszen még nagyobb lehetőséget nyújt az azonos érdeklődésű gyermekek kiscsoportos foglalkoztatásához.

Az óvodapedagógus feladatai a szabadidős tevékenységek megszervezésében:

- Keresse a lehetőséget arra, hogyan biztosíthatna nagyobb mozgás és tevékenységi teret a gyermekeknek
- A választásra felkínált tevékenységek listáját bővítse

Egyszerű, saját maga és a gyermek alkotta eszközökkel segítse elő a gyermekek fantáziájának fejlődését

- délután folyamán keressen és kínáljon lehetőséget az egyéni képességek fejlesztésére, a differenciált gyakorlásra, a gyermekek egyéni kéréseinek teljesítésére

10. A komplex foglalkozások rendszere

10.1. A fejlesztés keretei

A gyermek meglévő tapasztalataira, élményeire építés a kompetencia alapú nevelésben többet jelent, mint a hagyományos óvodapedagógiában. Nemcsak az óvodapedagógus által tervezett téma és a gyermekek előzetes tapasztalatainak, élményeinek összekapcsolását, illetve a differenciálásra való felkészülést jelenti, hanem azt is, hogy az óvodapedagógus a gyermekek tapasztalataiból, élményeiből kiindulva, velük együtt választ témát, projektet. A módosított program a különböző élethelyzetekben való gyakorlást, az életkori sajátosságoknak megfelelő cselekvéses tanulást emeli ki az óvodapedagógus által irányított tanulási formák közül.

A kompetencia alapú neveléssel összhangban a párhuzamosan végezhető differenciált tevékenységek tervezése, szervezése váltja fel az óvodapedagógus által kezdeményezett foglalkozásokat

10.2. A komplexitás a pedagógiai folyamatban

A komplexitásra törekvésnek a világ, a konkrét valóság tartalmi bonyolultságából is kell következnie, emellett azonban az óvodapedagógiát még egy fontos ok is erre kényszeríti: az óvodáskorú gyermek megismerési, tanulási sajátossága, amelynek éppen az a legszembeűnőbb jellemzője, hogy a világot a maga teljes valóságában kívánja és tudja érzékelni, megismerni.

10.3. A komplex tevékenységek lényege

- a. Komplex rendszereket, folyamatokat értelmezünk az óvodás gyermekek szintjén

b. A tevékenységeket probléma-centrikusság és egy-egy vezető szempont megléte jellemzi

c. A tevékenységeket tudatosan és tervszerűen integráljuk az adott problémához tartozó ismeretekhez

10.4. A társadalmi érintkezést megalapozó és a társadalmi gyakorlat belső összefüggéseit tükröző komplex foglalkozások

10.4.1. Anyanyelv

Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat.

Az anyanyelv a legfontosabb eszköze a szociális kapcsolatok kiépítésének és az emberek közötti kommunikációnak.

Az óvodapedagógus feladatai az anyanyelvi nevelés fejlesztésében:

- Beszélő környezet, szabályközvetítés a javítgatás elkerülésének, a természetes beszéd és kommunikációs kedv fenntartásának, ösztönzésének és
- a gyermeki kérdések támogatásának kiemelése
- A gyermeki kérdések inspirálás, megválaszolása
- A gyermekek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartása, ösztönzése beszélő környezettel.
- A beszédészlelés, beszédértés, szóbeli emlékezet fejlesztése.
- Szókincs (relációs és általános) gyarapítása, szófaji gazdagság megalapozása.
- Folyamatos, összefüggő, tiszta beszéd, nyelvi kifejezőkészség kialakítása.
- Nyelvi készség (társalgási, vagy kontextusos és elbeszélő, vagy összefüggő beszéd) fejlesztése. Kommunikációs (verbális, nem verbális) jelzések felismerésének, használatának gyakorlása, egyéni bánásmód, differenciált fejlesztés alkalmazásával.
- A beszédhibák megfelelő módszerekkel történő javítása
- Beszédtechnika fejlesztése, a helyes kiejtés gyakorlása
- Együttműködés a logopédussal és a családdal a megelőzés és a korrekció területén.
- A szociokulturális háttér figyelembe vételére épülő differenciált készség, képességfejlesztés megvalósítása.

A nemzeti és etnikai kisebbséghez tartozó, valamint migráns gyermekek differenciált támogatása a magyar nyelv elsajátításában

10.4.2. *Matematikai tartalmú tapasztalatszerzés*

Cél:

Matematikai tapasztalatok, ismeretek tevékenységekben való alkalmazása

A spontán helyzetek matematikai tapasztalatszerzésre való felhasználása mellett, a tevékenységekben való alkalmazás lehetőségeinek gazdagítása, problémahelyzetek teremtése a gyermekek egyéni fejlődésének nyomon követése, differenciált fejlesztés

Programunk a komplex óvodai foglalkozások keretén belül megvalósuló fejlesztésére helyezi a hangsúlyt. Felfogásunk azonban a matematikai nevelés önállóságát is hangsúlyozza. Ez nem jelenti természetesen azt, hogy a matematikai nevelés nem komplex formában a gyermekek észlelésére, érzékelésére és megismerési vágyára épülve valósulna meg. Óvodánkban a gyermekek életkori sajátosságait figyelembe véve a **matematikai tanulás** több formáját valósítjuk meg:

- utánzásos, minta-modellkövető
- spontán játékos tapasztalatszerzésre, az óvodapedagógus által irányított megfigyelésére épülő tapasztalatszerzés
- gyakorlati problémafelvetés és feladatmegoldás
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra adott magyarázatok
- az óvónő által irányított felfedezések.

A gyermek még az óvodába kerülés előtt felfigyel dolgok mennyiségi és minőségi összetevőire. Érdeklődéssel fordul a matematikai információk felé. Az óvodai nevelés építhet ezekre a korai tapasztalatokra, még akkor is, ha azok pontossága csak a gyermek számára fontos, érzelmileg hangsúlyos helyzetekben megbízható. Az óvodáskor jellemző gondolkodási sajátosságokkal /invariancia, álladóság hiánya / a matematikai nevelés folyamán is számolni kell. Fontosnak tartjuk, hogy a kisgyermekkorban a család által nyújtott matematikai ösztönzéseket időben kövesse a tudatosabb óvodai nevelés, a gyermek egyenletes fejlődését biztosító módszerekkel. Az óvodáskor jellemzőfejlődésbeli egyenetlenség, a korai családi fejlesztés eltérései azt sugallják, hogy a matematikai nevelés terén két életkori szintet jelölünk meg:

- **Az első szint:** *bevezetés a matematikába*, általában a gyermek 5. életévéig tart
 - A matematikai kíváncsiság és érdeklődés kibontakoztatásának segítése, a matematikai beállítódás, szemlélet megalapozása.

- **A második szint:** *az intenzív fejlesztés szakasza az 5-6-7 életévben*
 - Az iskolai alkalmassághoz szükséges tapasztalatok megszerzetése, részképességek, gondolkodási műveletek, szokások elsajátítása, eligazodás a gyakorlati életben, a tevékeny élet megkedveltetése.

A tevékenység végzése, a folyamatos cselekedtetés rengeteg olyan szituációt hoz felszínre, ahol természetes környezetben folyhat a matematikai tapasztalatok szervezése. A perceptuális, a motoros, a verbális és a szociális tevékenységek aktív átélése együttesen nyújt lehetőséget a matematikai ismeretek és összefüggések megláttatására. A komplex foglalkozások alkalmat adnak arra, hogy a korábban mozaikszerűen megszerzett benyomásokat rendszerezzük, a megfigyelések, tapasztalatok körét szélesítsük és mélyítsük, a spontán tanultakat rögzítsük. Bármilyen gyakori is a játékban és egyéb tevékenységekben szerzett, belső érdeklődésből fakadó tanulás, a gyermek negyedik életéve után egyre gyakrabban igényli és képes is kisebb-nagyobb csoportokban az óvodapedagógus által irányított formában a mélyebb és sokoldalúbb összefüggések feltárására. Az óvodapedagógus és a társak jelenléte mobilizálja a gyermek tanulási teljesítményét, tudását, viselkedésének és magatartásának tartalékait. Azt, hogy a matematikai nevelés tartalmából melyiknél elégedhetünk meg a játékidőben szerzett benyomásokkal, vagy mely matematikai összefüggést dolgozzuk fel foglalkozáson, az óvodapedagógus dönti el.

A matematikai nevelés tartalmának szoros kapcsolatban kell lennie az életre neveléssel. A gyermeket körülvevő környező valóság mennyiségi és térbeli viszonyai, formái természetes napi szituációkban megfigyelhetők. Tevékenykedés közben a megismerő képességek /érzékelés, észlelés, megfigyelés, emlékezet, tapasztalás, megértés, problémalátás, problémamegoldás / fejlesztése szinte észrevétlenül megvalósítható. Játék és szabadidőben folyamatosan létrejöhetnek olyan szituációk, melyek alkalmasak matematikai tartalmak közvetítésére akkor, ha az óvodapedagógus képes az adódó lehetőségek felismerésére és kihasználására.

Az óvodapedagógus feladatai a matematikai nevelés terén:

- Az óvodapedagógus feladata olyan eszközök, és tevékenységek biztosítása, ami felkelti a gyermekek érdeklődését és természetes élethelyzetekben teszi lehetővé számukra matematikai tapasztalatok és ismeretek megszerzését
- A komplex matematikai tevékenységeknek vagy kötetlen kezdeményezéseknek minden esetben támaszkodnia kell a gyermekek ötleteire, igényeire, aktuális élményeire.
- A matematikai képességek fejlesztését játékosan, játékba építetten történik

Szülőföldhöz való kötődés alapjaként a gyermek ismerje meg szűkebb és tágabb környezetét.

10.4.3. Külső világ tevékeny megismerése – környezeti tartalommal

Programunk célja az, hogy a gyermeknek segítséget nyújtson ahhoz, hogy a világot megismerje és megértse a maga egészében. A gyermeket körülvevő világ megismerésében a közvetlen megfigyelésre és a tapasztalatszerzésre építünk. A természet szeretetére kívánjuk nevelni a gyermekeket, természetközeli élettől, a természet, a környezet szeretetének bizonyításával, példát mutatva a gyermek számára. Ezt erősítjük a gyermekben, hogy mennyire összefügg mindez egymással és milyen nagy az ember felelőssége a természeti és társadalmi környezet megóvása szempontjából. A tapasztalatszerzés mindig a valódi környezetben történik, ezért a komplex foglalkozások legtöbb esetben a szabad természetben vagy az óvoda környezetében, udvarán zajlanak. Legfontosabb feladat megismertetni a gyermeket azzal a természeti környezettel, amelyben él, felhívni a figyelmet annak értékeire és szépségeire.

Óvodánk környezeti adottságai optimálisak a környezetkultúra kialakítására. Falusi környezet, ahol a gyermekek ismerkedhetnek a növény- és állatvilággal. Az erdő, mező, folyó közelsége, az óvoda nagy udvara, a kert, a gyümölcsfák sok lehetőséget nyújt a környezeti neveléshez. Sokat sétálunk, kirándulunk a közelben lévő Tájvédelmi terület területén.

Az óvodáskorban szerzett tapasztalatok képezik az alapját a később kialakuló természetszeretnek. A fák, a virágok, az apró kis állatok megannyi ismeretet, feladatot jelentnek a kisgyermeknek. A séták, kirándulások, az óvoda udvarán és kertjében végzett tevékenység tanulási, tapasztalási lehetőséget kínálnak a gyermeknek. A komplex

foglalkozás tehát csak átvitt értelemben nevezhető valódi foglalkozásnak. Inkább komplex tapasztalatszerzési lehetőségről van szó. Az önálló és csoportos megfigyelések révén értékes tapasztalatokhoz juthat a természetben végbemenő folyamatokról és összefüggésekről. Már az óvodában fel kell készíteni a gyermeket arra, hogy társadalomban élünk, ami a közvetlen környezetünkön keresztül hat ránk. A gyermeket demokratikus társadalmi rendben való élésre készítjük fel, amelyben különböző vélemények, értékítéletek lehetnek egymás mellett. Meg lehet éreztetni a gyermekekkel, hogy mindenkinek lehetősége van saját lelkiismeretének megfelelően dönteni. A tolerancia, mások véleményének, érzéseinek és gondolatainak tiszteletben tartása arra neveli a gyermeket, hogy képes legyen elfogadni másokat. Mindez pedig a társadalomban való harmonikus, kiegyensúlyozott élethez feltétlenül szükséges. Természetesen ide tartozik mások /idősebbek, felnőttek, társak, / tisztelete, szeretete is. Ilyen légkörben fejlődik a gyermek ítélőképessége és természetes viselkedési formájává válik a más felfogásokkal szembeni tolerancia. Ugyanakkor lehetőséget kap az önálló véleménynyilvánításra, önbizalmának növelésére. A komplex foglalkozás keretén belül egészen odáig mehetünk el, hogy az óvodás gyermek számára megtapasztalható, ezáltal megérthető társadalmi folyamatok között még a gazdasági kérdések is felszínre kerülhetnek. Ennek egyik nagyon egyszerű példája a vásárlás a boltban. Nem elvont fogalmakban gondolkodunk, hanem a gyermeket körülvevő, valós természeti és társadalmi környezetből ismertetjük meg azt ami megérthető és hasznosítható a gyermek számára.

A környezetvédelem vagy a problémák erőszakmentes megoldásának kérdése már az óvodás gyermek szintjén is felvethető és beépíthető a komplex foglalkozások rendszerébe. A természet - társadalom - ember egymástól függő, egymást feltételező, egymást kiegészítő fogalmak rendszere, melynek lényege a kisgyermek szintjén már óvodáskorban is megérthető, megérezhető.

Célunk, hogy a gyermekek ismerjék, szeressék és óvják közvetlen környezetüket.

Fontosnak tartjuk a szülőföld, hazai táj, a népi, helyi, családi hagyományok, szokások és tárgyi kultúra értékeinek megismerését közvetítő tapasztalatszerzési lehetőségének tervszerű biztosítását, konkrétumok megtervezését pl. a kirándulásokkal, ünnepekkel, gyűjtött tárgyakkal kapcsolatba. Fontosnak tartjuk azonban, hogy a falusi környezet megismerése mellett a városi környezettel is találkozzanak a gyermekek, megismerve így tágabb környezetüket is. Szülők segítségével bált rendezünk és a bevételből kirándulást szervezünk évente. / pl. Szeged /. Kétévente nagyobb kirándulás

szervezünk, ami egész napos. Az úti célt kiválasztásakor szem előtt tartjuk, hogy a gyermekek más környezettel találkozzanak, más növény és állatvilággal, más társadalmi környezettel ismerkedjenek.

Óvodánk innovációjaként épp az előző adottságok miatt választottuk a Környezetvédelmi modul kidolgozását, amely az egész nevelési évet mindkét csoportban átfogja.

Modul célja: tudat formálás, ismeretek, képességek, készségek átadása, attitűdök, értékrend, aktivitás alakítása. A gyerekek ismerjék meg a természetes környezetüket, figyelemmel forduljanak a település növény és állatvilága felé, legyenek tisztába a környezetvédelem tartalmával, fontosságával, lássák környezetük szépségét, vigyázzanak arra. A környezetvédelem eddig is programunk fontos eleme volt, a modullal még nagyobb hangsúlyt kapott, még több változatos tevékenységet kínál. Az események és a bevontak köre tágul. A szülőkkel, a családdal az együttműködés bővül - így jobban megismerhetik munkánkat.

Születéstől - felnőttkorig

A természet - társadalom - ember fogalomkörhöz szorosan kapcsolódnak és a nevelés egészében jelen vannak azok a mozzanatok, amikor a gyermekek újrjátsszák életüket. Újraélik az óvodában mindazt, amit a mindennapokban a családban, óvodában vagy tágabb környezetükben tapasztalnak, látnak, hallanak. A környezettel való kapcsolat az életfolyamatok újrjátsszása nemcsak arra ad lehetőséget a gyermeknek, hogy a benne lévő feszültségek feloldjanak, hanem elősegíti számára a társadalomba való későbbi bekapcsolódást, szocializálódást. A komplex foglalkozások magukban foglalják a testápolástól a közlekedésig, a családtól a helyes viselkedésig mindazt, ami a gyermekeknek támpontot nyújthat a környezetében meglévő szabályok megismeréséhez és gyakorlásához. A szokások elsajátítása, a társadalomban való beilleszkedéshez szükséges magatartásformák kialakítása valósulhat meg játékosan, a gyermek érdeklődésének és igényeinek figyelembevételével.

Az anyanyelvi nevelés feladatai a külső világ tevékeny megismerésében

A spontán és irányított beszélgetés, a verbális fejlesztés a környezet megismerésének komplex-integrált tevékenységsoraiban célként és eszközként egyaránt megvalósítandó.

A megtapasztaláson alapuló megismerés, információszerzés sokoldalú biztosításával a gyermek aktív, passzív szókincsének mennyiségi és minőségi gyarapítása, ezzel párhuzamosan a fogalmak körének és tartalmának bővítése, új fogalomrendszer kialakítása, a beszéd, a mondatalkotás aktivizálása, a kontextusos beszéd gyakorlása

Az óvodapedagógus feladatai a tevékenységek megszervezésében

- Olyan feltételek megteremtése, amely lehetővé teszi minél több tapasztalat szerzését a természetben
- A már kialakított környezetet szinten tartsa, tovább fejlessze a gyermekekkel együtt
- Tudatosan törekedjen az óvodapedagógus arra, hogy minél több élményt gyűjtsenek a gyerekek saját természeti és társadalmi környezetükből
- Biztosítani minden eszközt és lehetőséget a gyermekeknek a természetben való folyamatos tevékenykedtetéshez
- A foglalkozásokat lehetőség szerint a szabad természetben szervezzük
- Biztosítsuk a feltételeit annak, hogy az óvodában élősarok, virágos- és veteményeskert működjék, próbálkozzunk kisállatok tartásával

10.4.4. Művészeti tevékenységek

A művészet ismerete, szeretete, esetleg valamely művészeti ág művelése az egyetemes emberi kultúra megismerése már óvodáskorban elkezdődhet. Az esztétikum már nagyon korai életkorban hat a kisgyermekre.

Az óvodapedagógus mindennapi feladatai közé tartozik megismertetni a kicsiket a világ szépségeivel. Megcsodálni egy madár énekét, megvizsgálni az őszi falevél színeit, a virágzó fákat vagy egy szép színes mesekönyvet kezünkbe venni ugyanazt az esztétikai élményt jelenti. Nagyon fontos a művészeti nevelés szempontjából az, hogy esztétikus, egyszerű, átlátható, nyugalmat árasztó környezet vegye körül a gyermekeket. A szépen berendezett csoportszoba, az óvoda esztétikussága és harmóniája komoly hatást gyakorol a gyermekre. Nem lehet elégszer elmondani azt sem, hogy egy kellemes benyomást keltő, jó ízlésű óvodapedagógus mennyit tud tenni szinte észrevétlenül, saját példájával a művészeti nevelés érdekében. A művészet nem más, mint a világ megismerése sajátos nézőpontból, egyéni szűrőn keresztül. Mindez azt jelenti, hogy a művészeti nevelés

mindenek előtt az egyéniség színeinek kibontakoztatását jelenti. Ezért sohasem célszerű sémákat, felnőtt által kigondolt elképzeléseket megvalósíttatni a gyerekekkel. Mindig arra törekedjünk, hogy ő maga találja ki és valósítsa meg elképzeléseit, csupán akkor nyújtunk ehhez segítséget, ha azt a gyermek maga kéri és igényli.

A kreativitás az alkotó gondolkodás és cselekvés kialakítása a művészeti tevékenységek legfontosabb feladata. Akinek van fantáziája, vannak ötletei, aki problémák megoldásán dolgozik, aki gondolatait és érzéseit ki tudja fejezni, aki önmagát új, másfajta módon éli meg, az kreatív ember. Az újat alkotás, a változások elindítása, az önálló egyéniség kifejezése szintén kreatív emberek sajátossága. Az óvodáskorban hihetetlenül nagy lehetőségei vannak a kreatív képességek kibontakoztatásának. Az óvodában a gyermekek kreativitásának megnyilvánulását elsősorban az oldott légkör, a nagy mozgás és szabadságtér, valamint a megfelelő eszközök biztosítása segíti elő. Minél több alkalmat kell adni arra, hogy a gyermekek érzéseiket, gondolataikat, ötleteiket a játékban az ének - zenében, a bábozásban, a rajzolásban, stb. kifejezésre juttassák. A tapasztalatszerzés itt is alapvető fontosságú feladat. Minél több eszközzel ismerkednek meg a gyermekek, minél biztosabban kezelik azokat, annál több lehetőségük adódik önmaguk kifejezésére. Az óvodapedagógus felelőssége igen nagy, hiszen a gyermek fogékony mindenre, mindent befogad, minden érdeklí, mindent utánózik, mindent válogatás nélkül kedvel. Az óvodapedagógus véleményét - különösen akkor, ha szeretetteljes kapcsolatban van vele - szinte fenntartás nélkül elfogadja. Amit az óvónéni szépnek lát, az neki is tetszeni fog. Ezért fontos, hogy jó ízlésű, művészetet kedvelő ember foglalkozzon a kisgyermekkel.

A művészeti tevékenységek fogalom rendkívül sokrétű, összetett és komplex jellegű. Ebben a fogalomkörbe a verselés, mesélés; az ének, zene, énekes játék, gyermektánc; a bábozás, a játék, a dramatizálás, a festés, az agyagozás, a rajzolás, a barkácsolás éppúgy beletartozik, mint a környezet esztétikája. A művészeti tevékenységek tehát nem egy foglalkozást jelölnek, hanem olyan tevékenységeket, melyeket játékidőben vagy szabadidőben éppúgy gyakorolhatnak a gyermekek, mint a nap folyamán bármikor. A komplexitás itt nem jelent mást, mint az életben egyébként előforduló jelenségek megörökítését valamilyen formában. Az ősszel lehulló falevelet színezhethetjük, festhethetjük, lerajzolhatjuk, énekelhetünk és mesét, verset mondhatunk róla, bábokat készíthetünk belőle. Ez így együtt jelentkezik a valóságban is és ennek kell visszatükröződnie a foglalkozásokon is. Foglalkozásnak tekintjük a szabad természetben lezajló bármilyen megfigyelést, sétát is.

Verselés, mesélés, dramatizálás, bábozás:

A délelőtti mese mindkét csoportban kötött formában történik. Nem teszünk különbséget a kezdeményezés vagy az elalvás előtti mese között. Mindkettő fontos a maga helyén is idején. A lényeg csupán az, hogy mindennap meséljünk vagy verseljünk valamely formában, reggel, délben, elalvás előtt vagy délután. A verselés-mesélés kezdeményezések anyaga változatos, melynek gerincét a magyar népmeseekincs megismertetése adja. A klasszikus és kortárs irodalmi művek alkalmazása mellett, a csoportösszetétel figyelembe vételével, a mese, vers anyag megválasztásával a multi és interkulturális nevelés megvalósítása is történjék meg.

A gyermek saját vers és mese alkotása, annak mozgással és/vagy ábrázolásával történő kombinálása az önkifejezés egyik módja. A gyermeki önkifejezés fejlődésének segítése, a saját vers és mesealkotás megalapozása változatos módszerek alkalmazásával. Például: mesealakok, szituációk megjelenítése dramatizálással, bábozással, ismert mese befejezése, mozgásos átváltozás, utánpótlás, mimetizálás, felnőtt által megkezdett mese befejezése, mese kiegészítés, átalakítás, fantázia játékok, gyermek meséje egy-egy ismert mesehősről, mese szerkesztése megadott címről, ismert mese feldolgozása kérdések alapján, képolvasás, közös vagy egyéni beszélgetés, mesemondás különböző eszközökhöz kapcsolódva ismert mese követésével.

Az anyanyelvi nevelés feladataként:

Megfelelő anyagválasztás, kifejező előadásmód, az irodalom nyelvi-stilisztikai eszközeinek kihasználása a gyermeki beszéd-kommunikáció fejlődése, fejlesztése érdekében. Az irodalmi élmény együttesből fakadó beszédfejlesztő módszerek változatos alkalmazása (mesereprodukció, drámajáték és dramatizálás, bábjáték, elbeszélés, képolvasás, anyanyelvi játékok). A tevékenységformában az anyanyelv gazdagságának ismertetése, a beszédészlelés/megértés/reprodukció fejlesztése (helyes légzés, tiszta kiejtés, artikuláció, beszédtempó, ritmus, hangsúly, hanglejtés, szókinccs, mondatalkotás, helyes nyelvtani struktúra, verbális és nem verbális jelzések, interakciók megjelenítése).

Vizuális tevékenységek- rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

Ezek a tevékenységek a gyermekek kedvencei közé tartoznak. A feladat elsősorban az, hogy biztosítsuk a zavartalan és sokrétű tevékenykedés külső feltételeit. A gyermekek számára megszokott és elérhető helyen mindig álljon rendelkezésre mindenféle anyag és eszköz, amivel a gyermek fantáziájának megfelelően dolgozhat, alkothat. A vizuális tevékenységet és munkatevékenységet összehangoljuk, hiszen a szabad, önálló tevékenykedés gyakran együtt jár viszonylagos rendtelenséggel. Szokás kérdése, mennyire képesek a gyermekek környezetüket ilyen széles skálájú tevékenységrendszer mellett is rendben tartani. A tevékenységek megszervezéséhez kitűnő pedagógiai alapot adnak az évszakok változásai, a természet szépségei, a gyermek által megérthető világ tárgyai és eseményei. Ugyancsak kitűnően hasznosíthatók a vizuális tevékenységek számára az ünnepek, melyek érzelmileg is közel állnak a gyermekekhez és megmozgatják a fantáziájukat. Ahhoz, hogy kibontakozhasson a gyermekek alkotókedve, teljes önállóság szükséges. Az ötlettől a megvalósításig főként bátorítást, útmutatást és dicséretet várnak a gyermekek. Nem szükséges, sőt káros, ha uniformizáló nevelési módszerekkel elveszük a gyermekek bátorságát az egyéni kifejezőmódoktól. Az óvónkban lehetőséget teremtünk, hogy a gyermekek bármikor kipróbálhassák képességeiket.

Mindkét csoportszobában biztosítunk helyet, ahol a barkácsoláshoz, rajzoláshoz szükséges eszközöket, felszereléseket, anyagokat tároljuk. Nagy hasznát veszik ennek a gyermekek, hiszen például a nagyobbak szerepjátékaikhoz bármikor kiegészítő eszközöket készíthetnek, örömmel ismerkedhetnek a különböző eszközökkel.

Cél:

A belső képek gazdagítása a mese, vers, ének, énekes játék eszközeivel, a gyermeki ábrázolás ösztönzése alkotó légkör teremtésével, változatos lehetőségek felkínálásával. Igény kialakítása az alkotásra, önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására, és az esztétikai élmények befogadására

Az anyanyelvi nevelés feladatai a rajzolás, festés, mintázás, kézi munka tevékenységben:

A vizuális tevékenységekhez kapcsolódó verbális és nem verbális megnyilatkozásokkal a spontán beszéd formáinak fejlesztése: megszólítás, szándéknyilvánítás, kérdés,

tudakozódás, különböző mondatfajták használata, aktív és passzív szókincs bővítése, véleménynyilvánítás, döntés, az ábrázoltak szóbeli elmondása, formák, színek magyarázata, a barkácsoláshoz szükséges eszközök, anyagok megnevezése, kiállítás látogatáshoz kapcsolódó élmények megbeszélése

Ének, zene, énekes játék, gyermektánc:

Az óvodai ének – zene nevelésnek jelentős hagyományai vannak. A magyar népdalok, mondókák, gyermekdalok világa ma is élő és felhasználható hagyomány. Szinte valamennyi ünnepünkhöz kapcsolódik olyan dalanyag, melyet megismertethetünk a gyermekekkel. A néphagyományörzés mellett a Kodály alkotta módszer is folyamatosan megújulva megtartott kapcsolatát az életre neveléssel. Az ének - zene és az ehhez kapcsolódó mozgás ugyanúgy az óvodai mindennapok része, mint a napi mesélés vagy séták, kirándulások. Tehát ezt a feladatot sem korlátozzuk csupán a foglalkozások időtartalmára. Napközben bármikor adódhat lehetőség éneklésre, mondókázásra vagy körjátékok játszására. A komplex foglalkozások inkább összefoglalják, elmélyítik a gyermekek ismereteit és alkalmat adnak a képességeik fejlesztésére. Az élményt nyújtó éneklés, a körjáték vagy a mondókázás a művészeti és az esztétikai nevelés szempontjából is kitüntetett helyet kap. A Kodály Zoltán útmutatásai alapján Forrai Katalin által kidolgozott óvodai ének - zenei nevelés alapjaira épülő fejlesztés a tevékenységközpontú óvodai nevelésen belül hatékonyan megvalósítható.

Ezzel biztosítható a gyermekek ének - zenei kultúrájának megalapozása, a néphagyományörzés és az ének - zenei nevelés színvonalának megőrzése.

Az énekes népi játékok, az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások fontos eszközül szolgálnak a gyermek zenei képességeinek (ritmus, éneklés, hallás, mozgás) és zenei kreativitásának alakításában.

A zenehallgatási anyag megválasztásánál az óvodapedagógus vegye figyelembe a nemzeti, etnikai kisebbségi nevelés esetében a gyermekek hovatartozását is.

Az ének, zene, énekes játék, gyermektánc hatása a gyermek nyelvi-kommunikációs fejlődésére:

Az attitűdök, gondolkodásbeli és kommunikációs tulajdonságok kiteljesítése zenei élményekkel. Beszéd és zenei hallás fejlesztése. Különböző grammatikai megoldások, választékos kifejezések, párbeszéd, dramatizálás gyakorlása. A beszédszervek

koordinált mozgásának fejlesztése, a hangzók helyes formálásának gyakorlása, beszédtechnika fejlesztése, fogalomalkotás, szókincsbővítés, beszédhibák javulása. Az egyéni megszólalás bátorítása természetes játékhelyzetekben (felelgetős énekes játékok).

Az óvodapedagógus feladatai a művészeti tevékenységek megszervezésében:

- Úgy alakítsa ki a gyermekek bevonásával a csoportszobát, hogy ott a különböző tevékenységet kereső gyermekek nyugodtan, kényelmesen dolgozhassanak
- Biztosítson minél több eszközt, időt és helyet a művészeti tevékenységek gyakorlásához, ezzel is ötletet adva a gyermeki fantáziának
- Nyújtson lehetőséget a vizuális és kommunikációs tevékenységek összekapcsolására
- Segítse elő a gyermekek önálló elképzeléseinek megvalósítását
- Adjon lehetőséget a gyermekeknek arra, hogy minél több élményt átélve megvalósíthassák elképzeléseiket
- Az óvodapedagógus a mindennapi mesélés, verselés, mondókázás biztosításakor ügyeljen a gyermekkel való szoros érzelmi kapcsolatra, a meghitt légkör megteremtésére.

10.5. Mozgásfejlesztés

Célunk a mozgás megszerettetése, az óvodás korú gyermek szervezetének, testi képességeinek fejlesztése.

10.5.1 Mindennapos mozgás

A tevékenységközpontú óvodai nevelés lényeges eleme a testi fejlesztés. A 3-7 éves gyermekek egészséges testi fejlődésének biztosítása nem képzelhető el a rendszeres, játékokban gazdag, az egyéni képességeket messzemenően figyelembe vevő, kellő aktivitást és terhelést biztosító mindennapi testnevelés nélkül. Ismert tény, hogy a mozgásöröm és a szellemi fejlődés egymással szoros kapcsolatban áll. A mozgásfejlesztéshez tehát hozzátartozik, hogy maximálisan biztosítsuk a spontán mozgáslehetőséget, mégpedig az egyéni sajátosságok figyelembevételével. Kihasználunk minden adódó lehetőséget a nap folyamán a mozgásra. Rendkívül fontos a szabad levegőn való tartózkodás minél

hosszabb idejű biztosítása. A gyermekek napirendjét úgy célszerű összeállítani, hogy azzal elkerüljük az egyoldalú terhelést és lehetőleg felváltva biztosítsuk a mozgást és az ülással együtt járó tevékenységeket. A mozgás és pihenés egyensúlyának biztosításával sikerülhet a gyermekek egyoldalú igénybevételét elkerülnünk.

Az egészséges életmód szokásainak megalapozását óvodáskorban kell elkezdenünk. A mozgás megszerettetése, a mozgásigény kielégítése az óvodai testi nevelés fontos feladata, amit csak a helyesen megválasztott mozgásanyag változatos gyakoroltatásával érhetünk el. A megfelelő intenzitású, derűs légkörű testmozgás biztosítja a motoros képességek fejlődését, melynek egyre magasabb szintje előfeltétele a bonyolultabb mozgások eredményes végrehajtásának, ezáltal a mozgásműveltsége fejlődésének. A természet erőivel - a napfény, levegő, víz - történő edzés kedvező hatását sem szabad figyelmen kívül hagyni, ezért a mindennapi testnevelést lehetőleg a szabadban célszerű tartani. Az intenzív, változatos gyakorláshoz megfelelő helyre és eszközre van szükségünk.

A jó eredmény eléréséhez az optimális tárgyi feltétel biztosításán túl azonban az óvodapedagógus és a gyermek aktív együttműködése is elengedhetetlen. A nyugodt, derűs légkörű, játékosan gazdag, kellő intenzitású napi 20-30 perces testmozgás nem csak a kondicionális és koordinációs képességek fejlődését biztosítja, hanem hozzájárul a gyermeki személyiség differenciált fejlesztéséhez is. A mindennapi testnevelés hatásának maximális kifejtéséhez szükségesek olyan objektív és szubjektív feltételek, melyek lehetőség szerint valamennyi óvodában megvalósíthatók, és amelyek megsokszorozzák az egyébként elérhető eredményeket.

A mindennapos mozgás objektív feltételei:

Elsősorban a megfelelő hely biztosításáról kell szólni. Mivel a foglalkozásokat döntő mértékben a szabadban valósítjuk meg, ezért kialakítunk különböző területeket. A füves területek mellett van homokos és aszfaltos terület, van mini-kosárlabda pályánk és kerékpározásra alkalmas területünk. Az udvar különböző részein lefektetett farönkök kiválóan alkalmasak az egyensúlyérzék fejlesztésére. A megfelelő távolságban rögzített mászóakák az óvodaudvar fontos kellékei. Hosszabb sétát, sőt túrát tehetünk a gyermekekkel a szabadban, erre lehetőséget nyújt a közeli erdő, vízpart. Esetenként használjuk a közeli füves sportpályát, az iskola tornaszobáját heti egyszer. Minden eszközt felhasználunk, ami az óvoda udvarán található a mindennapi testnevelés

feladatainak megvalósításához. /fák, bokrok, homokozó, játékeszközök stb. / Ugyanez mondható el az épületen belül szervezett mindennapi testnevelésre is. Mindenkor nagy gondot fordítunk a kézi és tornaszerek, berendezési tárgyak épségére, tisztaságára, valamint arra, hogy könnyen elérhetőek legyenek, megfelelő számban álljanak rendelkezésre. Az eszközök előkészítése az óvodapedagógus, a gyermekcsoport és a dajka aktív együttműködésére ad lehetőséget.

A mindennapos mozgás szubjektív feltételei:

Az óvodapedagógus személyisége, testi neveléshez való viszonya nagymértékben meghatározza a gyermekcsoportban folyó mindennapi testnevelés eredményességét. A testgyakorlatok mintaszerű végzésével, a játékban való aktív bekapcsolódással kedvezően motiválhatja a gyermekeket, építve utánzási hajlamukra, segítve a rendszeres testmozgáshoz való pozitív viszonyuk kialakulását. Az örömmel, derűs légkörben, végzett gyakorlás hozzájárul az egészséges életmód szokásainak megalapozásához is, ezért nagyon lényeges, hogy az óvodapedagógus minden megnyilvánulásán tükröződjön az, hogy szívesen mozog együtt a gyermekekkel és örül a gyermekek mozgásában elért sikereinek. A mindennapi testnevelés tartalmát döntő mértékben a természetes mozgások, gyakorlatok képezik / járások, futások, ugrások, függések, egyensúlygyakorlatok /. Ezeket kiegészíti néhány talajtorna elem, valamint a kézi szerekkel végezhető gyakorlatok. Természetesen ide tartoznak a testnevelési játékok is. A lényeg, hogy minden mozgásforma, amit a gyermekek képesek elvégezni, a mindennapi testnevelés keretébe beépíthető. Az óvodapedagógus dönti el, hogy a mindennapi testnevelés 20-30 perce alatt testnevelés foglalkozást tart vagy egy - egy mozgáscsoport gyakorlásával, esetleg testnevelési játékokkal tölti ki az időt.

A mozgásfejlesztés feladatai:

- Legyen lehetőségük a gyermekeknek saját testük mozgását átélni.
- Sokoldalú mozgástapasztalatokat szerezzenek a gyermekek az alapvető mozgásformák gyakorlása által.
- Folyamatosan fejlődjön a gyermekek mozgás és egyensúlyérzéke.
- A kéz finommozgásainak fejlesztésére nyújtunk változatos lehetőségeket.
- Segítsük elő a gyermekek harmonikus, összerendezett mozgásának kialakulását.

Az óvodapedagógus feladatai a mindennapos mozgás megszervezésében:

- Legfontosabb feladat, hogy minden nap adjon lehetőséget a gyermekeknek minél hosszabb időtartamon keresztül a szabad levegőn való tartózkodásra.
- Biztosítsa a gyermekek szabad mozgásgyakorlásának a feltételeit.
- Adjon ötleteket, irányítsa a gyerekek figyelmét a szabadban és az épületen belül is a leoptimálisabb terhelést biztosító napi mozgáshoz.
- Változatos eszközök és a gyermekek önálló, szabad mozgásának biztosításával tegye lehetővé, hogy a mindennapi testnevelés örömet jelentsen a gyermekek számára
- A társra figyelés képességének fejlesztése.
- A társakkal végzett együttmozgás tapasztalatainak gazdagításával a gyermek énhatárainak, a másik észlelésének, az önfegyelem, alkalmazkodás, kooperáció képessége fejlődésének elősegítése.
- A mozgásigény, fejlettség, terhelhetőség megismerése.
- A mozgás és mozgásigény különbözőségének figyelembe vételével a mozgásigény kielégítése, illetve ösztönzés a mozgásra az egyéni lemaradásokat kompenzáló mozgásos játékok ajánlásával.
- Változatos, differenciált, párhuzamosan végezhető lehetőségek biztosítása a mindennapos mozgásra, valamennyi gyermek számára (mindennapos testnevelés, testnevelés szabad mozgáslehetőségek kihasználásának nyomon követése).

Az anyanyelvi nevelés feladatai a mozgás tevékenységekben.

A konkrét mozgásos tapasztalatok beépülésének a szókinccs, az elvont gondolkodás, a keresztcsatornák fejlődésének segítése a mozgásformák megnevezésével. Világos, konkrét értékeléssel a pozitív énkép alakulás támogatása.

10.6. Az óvodába és az iskolába lépés feltételei

Az iskolába lépés feltételei

Az iskolakezdéshez az alábbi feltételek megléte szükséges: testi, lelki és szociális érettség, amelyek mindegyike egyaránt szükséges a sikeres iskolai munkához. A gyermek 6-7 éves korra belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben az óvodából iskolássá érik.

Testileg: Mozgása legyen összerendezett, harmonikus. Mozgáskoordinációja, a finommotorika is fejlett legyen. A gyermek mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését tudja szándékosan irányítani. A gyermek érdeklődésével, érzelmével készen álljon az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei folyamatosan fejlődjenek. Érzékelése, észlelése differenciált legyen. Önkéntelen emlékezeti bevésése, felidéző képessége fejlett legyen. A megőrzés időtartalma nőjön. Szándékos figyelme, annak tartalma, terjedelme képessé tegyék az iskolában szerzett ismeretek rögzítésére. Elemi ismeretei legyenek önmagáról, környezetéről. Készen álljon az iskolai élet elfogadására, a tanító elfogadására, az együttműködésre. Tudjon szabályokhoz alkalmazkodni. Feladattudata legyen kialakulóban. Kooperációs és kommunikációs képessége megfelelő fejlettségű legyen.

Játéktevékenység

Képesek legyen elmélyült játéokra. Szívesen játszanak együtt, cselekvéseiket hangolják össze. Alkalmazkodjanak a játék szabályaihoz, maguk is alkossanak ilyen szabályokat. A játékban is tartsák tiszteletben a másik embert. Játékuk tartós legyen.

Munkatevékenység

Alakuljon ki önállóságuk. a személyük körüli alapvető teendőket el tudják végezni. Természetessé váljon számukra a közös munka, az hogy mindenkinek van teendője. Szokják meg a munkával kapcsolatos rendszerességet. Szívesen vegyenek részt a munkatevékenységekben. Legyenek önállóak, tudjanak dönteni.

Anyanyelv

Folyamatosan, érthetően beszéljenek. Tisztán ejtsék a hangokat. Tapasztalataik során bővüljön szókincsük. Párbeszédhelyzetekben legyenek türelmesek, hallgassák meg a másikat. Beszédhelyzetekben a megfelelő viselkedésformákkal tartsák fenn a kapcsolatokat. Gondolataikat, érzelmeiket tudják kifejezni. Többnyire megfelelő legyen a hangsúlyuk, hanglejtésük, hangerejük.

Külső világ tevékeny megismerése – matematikai tartalommal

A matematikai jellegű helyzetekről, problémákról legyenek saját gondolataik, azokat mondatokban mondják el, beszéljék meg.

Képesek legyenek minőségi eltérések megfigyelésére /magasság, hosszúság, szélesség/. Képesek legyenek mennyiségi eltérések megfigyelésére, megállapítására /több, kevesebb, ugyanannyi/. Ismerjék a tö- és sorszámneveket. Azonosítsanak különböző szempontok szerint /alak, szín, forma, stb./ Ismerjék a pár fogalmát.

Ismerjék fel a geometriai formákat, síkformákat /kör, háromszög, négyszög/, testeket /gömb, kocka/. Alkalmazzanak becsléseket /felület, súly, térfogat/ Érzékeljék az ellentéteket. Térbeli tájékozódásuk egyre pontosabb legyen.

Külső világ tevékeny megismerése – környezeti tartalommal

Alakuljon ki a gyermekben a koruknak megfelelő pozitív természetszemlélet. Fejlődjék ki a környezeti kultúra alapvető szokásai és viselkedésformái. Ismerjék meg és gyakorolják a közvetlen környezettel kapcsolatos gondozó teendőket, óvó munkatevékenységeket /csoportszoba, udvar, kert, állatgondozás/. Ismerjék a napszakokat, évszakokat, azok jellemzőit, hozzájuk kapcsolódó ismereteik állandóan bővüljenek. Legyenek ismereteik a tágabb növény- és állatvilágról. Koruknak megfelelő fejlettségi szinten legyenek ismereteik az emberi testről, funkcióikról, a családról /lakcím, szülők foglalkozása/. Legyenek a közlekedésről, a közlekedési eszközökkel kapcsolatos ismereteik.

Művészeti tevékenységek

Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

Szívesen énekeljenek, mondjanak mondókat. A tanult dalokat tisztán, szép szövegkiejtéssel énekeljék. Ismerjék fel a magas és mély közötti különbségeket /ének, beszéd, taps/, ki is tudják ezt fejezni. Ismerjék fel a dalokat /dúdolás, hangszer/. Különböztessék meg az egyenletes lüktetést a dal ritmusától. Tudjanak ritmusmotívumokat visszatapsolni. Járvanak körbe kézfogással és anélkül. Egyszerű, játékos mozgásokat szépen formáljanak meg, alakítsanak térformákat. Használják az egyszerű ütőhangszereket.

Ismerjenek gyermekdalokat, népdalokat, ünnepekhez kapcsolódó dalanyagot.

Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

Formaérzékük legyen fejlett. Fedezzék fel a formák szerkezeti jegyeit, képezzék le azokat, jellegzetességeiket megfigyelés után. Különböző alakzatok egymáshoz viszonyított arányát biztosan fedezzék fel.

Téri tájékozódás terén a téri kifejezésekkel tisztába legyenek.

Színeket biztosan ismerjék fel, formákhoz, hangulatokhoz illően tudatosan alkalmazzák.

Biztosan idézzenek fel belső képeket, emlékeket és ennek alapján képezzenek alakzatokat.

Képi komponáló képességeik megfelelően fejlettek legyenek. Fedezzék fel a környezet esztétikáját és azt ki is tudják fejezni.

Az alaptechnikákat a jártasság szintjéhez közel alkalmazzák, ismerjék a kevert technikákat.

Munkáikra legyen jellemző a helyes eszköztartás, anyagkezelés, célszerű eszközhasználat, igényesség.

A tevékenységeket örömmel végezzék.

Verselés, mesélés

Fontos legyen számukra a mindennapi mese /kezdeményezés vagy elalvás előtt/. Várják, kérik a mesét. Legyenek kedvenc meséik, mesehőseik. A folytatásos mesék szálait össze tudják kötni. Az ismert motívumokat, átélt eseményeket szívesen bábozzák, dramatizálják. Szívesen nézzenek mesekönyveket, vigyázzanak azokra.

Mozgás

Szeressék a testmozgást, szerezzenek sokoldalú mozgástapasztalatot.

Mozgásuk összerendezett, harmonikus legyen. Változatos mozgás gyakorlatokkal ismerkedjenek meg, sok-sok eszközzel.

Végezzenek alapvető gimnasztikai mozdulatokat /kar, törzs, has, láb/.

Járjanak irányok változtatásával, speciális járással, ütemre.

Végezzenek ugrásokat / távol, magas, mélyugrás/.

Fussanak természetes módon, versenyszerűen. Guruljanak a test hossz tengelye körül, végezzenek gurulóátfordulást.

Tudjanak egyensúlyozni. Különböző dobásokat gyakoroljanak. Sok labdajátékot játszanak.

A sajátos nevelési igényű gyermek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettségi szint.

11. A gyermek fejlődésének ellenőrzése, értékelése

A gyermekek fejlődését óvodába lépésétől a beiskolázásig folyamatosan nyomon követjük. A beiratkozáskor a szülővel beszélgetve információkat kapunk a gyermekről, eddigi életéről, szokásairól, amelyet feljegyzünk. A beszoktatás során felmérjük a gyermek aktuális fejlettségi szintjét, a további fejlesztést ehhez a sinthez tervezzük. Az óvodai tevékenységek során folyamatosan figyeljük a gyermekeket természetes környezetükben. Megfigyeljük a gyermek

- játéktevékenységét
- munkatevékenységét
- közösségben elfoglalt helyét
- szociális fejlettségét
- érzelmi, akarati életét
- beszédfejlettségét
- értelmi képességeit
- mozgáskészségét
- teljesítményét
- neveltségi szintjét
- elemezzük a gyermekek produktumait

Megfigyeléseink során megbeszéljük, hogy az adott gyermek eléri-e az életkorának megfelelő fejlettségi szintet.

A gyermek megismerése és fejlettségének ellenőrzése érdekében sokat beszélgetünk a gyermekekkel. Amennyiben egy gyermeknél nagyfokú lemaradást tapasztalunk az életkorhoz képest, szakember segítségét kérjük. /logopédus, pszichológus, orvos /

Amennyiben nem egyértelmű a gyermek fejlettsége, vagy a szülő kéri, akkor a Nevelési Tanácsadó segítségét vesszük igénybe.

Iskolába lépés előtt vizsgáljuk a gyermek

- testi, értelmi fejlettségét
- szociális, érzelmi, akarati fejlettségét.

12. A nevelés tervezése és időkeretei

A tevékenységközpontú óvodai nevelés céljának és feladatainak ismeretében a pedagógiai ráhatások rendszerét a gyermekek egyéni adottságaihoz igazodva tervezzük meg. Az óvodapedagógus számára alapvetően fontos feladat a teljes nevelési folyamat tudatos átgondolása még akkor is, ha jelentős mértékben építünk a spontán, gyermeki ötletekre, tapasztalatokra. A tervezésben tudatosan számításba vesszük, hogy az egyes gyermekek fejlődési üteme különböző és a gyermekek fejlődését tekintve is különböző szinteket lehet egyik vagy másik képességét illetően. A fejlődés dinamikája tehát egy - egy gyermek esetében a különböző területeken más és más lehet. A nevelés és tanulás tervezése egy tömbben, egymással szoros kölcsönhatásban valósítható meg. A tervezés során mindig a 4-es feladatrendszerből kiindulva tervezzük meg a gyermeki tevékenységeket és ezen keresztül a szükséges fejlesztéseket. A cél és a feladatok ismeretében a fejlesztést hosszú távon, gondoljuk át, ám konkrét formában tervezni inkább egyhetes periódusokban célszerű, hiszen csakis ez esetben nyúlhat lehetőségünk a gyermekek spontán ötleteinek és tapasztalatainak begyűjtésére és a nevelőmunkába beépítését a nevelőmunka egészébe. A gyermekek folyamatos megfigyelése, az óvodások élményeinek meghallgatása és közös élmények nyújtása a tervezés előkészítő folyamatához tartozik. A rövid időszakot átfogó tervezés ugyanakkor lehetővé teszi olyan nevelési alaphelyzet kialakulását, amiben a gyermek és az óvodapedagógus aktív egymásra hatása képes a nevelési, tervezési folyamatot befolyásolni. Alapvetően a tevékenységek megtervezéséből kiindulva a nevelés - tanulás komplex egymásra hatását figyelembe véve szükséges tervezni. A tervezésnél ne az ismeretanyag növelésére, hanem a több alkalommal, sokoldalúan, különböző nézőpontokból való megközelítésre helyezzük a hangsúlyt. Kevesebbet, de azt

alaposabban, többoldalú tapasztalatszerzés és tevékenykedtetés segítségével tervezzük meg.

A fejlesztés módszere:

A fejlesztés módszere az egyénre szabott differenciált fejlesztés a csoport keretein belül. A tevékenységközpontú nevelési program célkitűzései, nevelési céljai részben osztott csoportokban megvalósíthatók. Az óvodapedagógus dönti el, hogy adott esetben kötetlen tevékenység vagy kötött tevékenykedtetés keretein belül kívánja elképzeléseit megvalósítani. A fejlesztés, a tevékenység formáját ne a gyermekek életkora, hanem a fejlettségi szintje határozza meg. A gyermekek önállóan, spontán szerzett tapasztalatai nagyon jó kiindulópontot jelentenek az óvodapedagógus számára a tudatos, irányított tapasztalás megszervezéséhez. A világban eligazodni készülő gyermek felkészítése az életre feltételezi olyan szituációk megélését, ahol szabadon alkothat, dönthet, gondolkodhat, cselekedhet. A lényeg mindig az legyen, hogy cselekvés közben, cselekvések sorozatában való aktív közreműködéssel érzékeljen, tapasztaljon, tanuljon a gyermek és valódi, a környezetben meglévő problémával foglalkozzon. Az óvoda feladatai közé tartozik a kiemelkedő képességekkel rendelkező gyermekek felismerése és fejlesztése. A szellemi fejlesztés legfőbb célja abban nyilvánul meg, hogy a gyereket aktivitásra, a problémák meglátására és kifejtésére bátorítjuk, és képesség tesszük azok megoldására. Kreatív problémamegoldásra ösztönözzük a gyermeket. Ennek kialakításához mindenképp az szükséges, hogy az óvodában legyen elegendő idő a tevékenykedésre és a tapasztalatszerzésre. A nevelőmunka elemzése és értékelése az óvodapedagógus folyamatos feladata, az értékelés tapasztalatai adnak támpontokat a nevelőmunka tervezésének irányvonalairól.

- A fejlesztés kerete:
- A teljes nevelési folyamat, amely részben osztott csoportokon belül a gyermeki tevékenységre, önállóságra, döntési helyzetekre és sokoldalú tapasztalatszerzésre épül.
- A nevelési folyamatban szervesen illeszkedő tanulási folyamat, melynek részei:
 - önálló és irányított tapasztalatszerzés
 - komplex tevékenységek rendszere, kötetlen és kötött kezdeményezések és foglalkozások

A nevelés időkeretei:

A nevelés céltudatos megtervezése során alakítjuk ki a gyermekek óvodai életrendjét, időbeosztását. A heti rend és a napirend az a szervezeti keret, ami biztosítja a gyermek számára a nyugodt, kiegyensúlyozott, kiszámítható óvodai környezet megteremtését. A gyermek egészséges fejlődéséhez szükséges a mozgásos tevékenységek és a pihenés váltakozó biztosítása. A napirend lehetővé teszi a szabad levegőn való hosszú idejű tartózkodást, a szokásrendszer kialakítását, a gyermeki tevékenységek szabad kibontakozását. A napirenden belül a legtöbb időt a gyermekek legfontosabb tevékenysége, a játék kapja. A szabad levegőn való tartózkodás, a gyermekek gondozásával kapcsolatos teendők / étkezés, tisztálkodás, alvás / ugyancsak beilleszthetők a játéktevékenység egész napos folyamatában. Reggel, különösen tavasszal és nyáron a szabad levegőn való tartózkodás természetes része a gyermekek napi életének. A hűvösebb idő beköszöntével is szükséges a szabad levegőn való mindennapi tartózkodás, csupán annak időtartamát csökkentjük. A napirend biztonságot, támpontot ad és állandóságot jelent a gyermekek számára. A napirenden belül rugalmasan figyelembe vehető az egyes tevékenységek időigénye. A napirend ezen kívül annak megfelelően, ahogy az évszakok váltakoznak vagy a gyermeki tevékenységek fejlődése azt indokoltá teszi, változtatható, módosítható. A napirend a gyermekek nyugodt napi életét biztosítja, figyelembe veszi a fejlődés közben bekövetkezett változásokat. A gyermekek szokásrendszerének kialakításával biztosíthatjuk a napirenden belül megvalósuló tevékenységek végzésének zavartalanságát.

A napirend általános időkeretei 11 órás nyitva tartás esetén:

- játék és szabadidős tevékenység	6 óra
- étkezés, pihenés, öltözködés, tisztálkodási tevékenység	4 óra 15 perc
- komplex foglalkozások naponta	45 perc
Összesen:	11 óra

A napirendben az egyes tevékenységekre fordítható idő rugalmasan változtatható a körülményeknek, az évszakok, a váratlan események stb. hatására.

Hetirend

Napirend, hetirend a párhuzamosan végezhető differenciált tevékenységek tervezésére, szervezésére. A napirend igazodik a különböző tevékenységekhez a gyermek egyéni szükségleteihez, tekintettel van a helyi szokásokra, igényekre. A tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítása, szem előtt tartva a játék kitüntetett szerepét

A hetirend a napirendhez hasonlóan a folyamatosságot, a rendszerességet, a nyugalmat segíti elő az óvodai csoportban, és lehetőséget nyújt a szokásrendszer segítségével az óvodások napi életének megszervezéséhez. A hetirend, különösen a nevelési év elején teljesen másképp alakulhat, mint a nevelési év végén. Különösen a beszoktatás idején figyeljünk arra, hogy minél lazább, rugalmasabb és alkalmazkodóbb hetirendet állítsunk össze. Később, az iskolára való felkészítés feladatai a hetirend és a napirend pontosabb betartását helyezik előtérbe.

A hetirend összeállításánál arra kell figyelni, hogy jusson elegendő idő a gyermeki tevékenységek, kezdeményezések, ötletek és javaslatok meghallgatására, kipróbálására vagy közös megvitatására. A rugalmasság, a helyzethez való alkalmazkodás elősegíti, hogy a hetirend a gyermek életének észrevétlen szabályozója legyen.

A hetirend szükség esetén megváltoztatható, az óvodapedagógus feladata, hogy rugalmasan kezelje. Az adott óvodai csoport és a gyermekek igényeinek, képességeinek figyelembevételével nemcsak a komplex foglalkozások helyei, de az időkeretek is megváltoztathatók.

13. A kiemelt figyelmet igénylő és a különleges bánásmódot igénylő gyermekek, úgymint a tehetséges gyermekek - a Sajátos Nevelési Igényű - BTMN-es - Hátrányos helyzetű és Halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek differenciált fejlesztése

13. 1. Tehetséges és kiemelten tehetséges gyermekek

Tehetségen azt a velük született adottságokra épülő, majd gyakorlás, céltudatos fejlesztés által kibontakoztatott képességeket értjük, amely a gyermeki tevékenység egy bizonyos vagy több területén az átlagosat messze túlhaladó teljesítményt tudnak létrehozni. Vannak gyerekek, akiknél már fiatal korban feltűnik, hogy adottságaik valamilyen területen az átlagosnál lényegesen jobbak. Ebben a korban a tehetségre irányuló hajlamokról beszélhetünk.

Fejlesztés feltétele:

Több teret, időt, lehetőséget kell hagynunk a gyerekek spontán érdeklődéséből fakadó tapasztalásnak, ismeretszerzésnek, melyet okos irányítgatással kell terelgetni.

Fejlesztés célja:

A tehetséges gyerekek „erős” oldalának fejlesztése mellett, a tehetségével összefüggő gyengébb területek erősítése, olyan légkör megteremtésével, amely őket elfogadja, és személyiségüknek fejlődését segíti.

Fejlesztés feladata:

Feladatunk, hogy lehetőséget kínáljunk fel a gyerekeknek, had fedezhessék fel önmagukat minden téren.

A lehetőségeinkhez képest fordítsunk kellő figyelmet, nyújtsunk több ismeretet. Mindezt úgy, hogy a gyerekek természetes kíváncsiságára hagyatkozunk. Rá kell nevelnünk a gyermekeket, hogy keressék az összefüggéseket, ismereteik minél komplexebbek

legyenek. Egy- egy ismeretanyagot minél több oldalról, több megközelítésben „járjunk körül” a gyerekekkel, hogy megtalálják a saját útjukat, az ismeretek minél több megerősítést kapjanak.

Sokkal nagyobb figyelmet kell fordítanunk a logikai gondolkodás fejlesztésére- képességeiktől függetlenül, de nem figyelmen kívül hagyva. Differenciált feladatokkal fejlesszük a kiemelkedő területeket, illetve a szülőknek nyújtunk megfelelő segítséget. A vegyes életkorú csoportokban a fiatalabb „tehetséges” gyerekek vegyenek részt a nagyobbak tevékenységeiben, miközben a saját életkoruknak megfelelő készségeket is elsajátítják. Biztosítjuk a lehetőséget, hogy a hasonló érdeklődésű gyerekek egymásra találjanak. A szülők figyelmét ráirányítjuk a gyerekek jobb képességeire, a kiemelkedő képességű gyerekek esetében kérjenek a szülők szakemberektől segítséget.

13.2. Sajátos Nevelési Igényű gyerekek

Sajátos Nevelési Igényű gyerekek azok a gyerekek, akik a szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleménye alapján:

- testi, érzékszervi, értelmi, beszéd fogyatékos, autista, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos
- pszichés fejlődés zavarai miatt a nevelési, tanulási folyamatban tartósan és súlyosan akadályozott (pl. dyslexia, dysgrafia, dyskalkulia, mutizmus, kóros hiperkinetikus vagy kóros aktivitás zavar).

Az integrációs nevelés a gyerekek számára lehetőséget ad az egymással való kommunikációra, egymás megismerésére és elfogadására. Az a kisgyerek, aki már az óvodában megéli, hogy egyik társa halláskészüléket, másik szemüveget visel, nehezebben jár, nehezen formálja a hangokat, természetesen fog viszonyulni később, felnőttként is a mássághoz.

Nevelés feltételei:

- A sérült gyerekek számára eredményeiket értékelő, másságukat elfogadó, fejlődésüket elősegítő, környezetet alakítunk ki.
- A sajátos nevelési igényű gyerekek fejlesztését megfelelő képzettségű szakember (gyógypedagógus, fejlesztőpedagógus, logopédus) látja el, aki együttműködik az intézmény pedagógusaival.

Olyan speciális eszköztárt biztosítunk, mely a gyerekek fejlődését pozitív irányba segíti.

- Lehetővé tesszük a környezet pontosabb észlelését és gazdagabb motoros megtapasztaltatását.
- A gyerekek fejlettségének és életkorának megfelelő hatékonyabb tevékenységeket, tanulási formákat biztosítunk.
- Olyan környezetet alakítunk ki, melyben a tolerancia, a másság elfogadása érvényesül.
- A gyerekek adottságait, képességeit, figyelembe véve törekszünk az egyéni bánásmód és az optimális fejlődés lehetőségének biztosítására.
- A nagymozgás fejlesztéséhez szükséges eszközöket (trambulin, mászóka, csúszda, stb.) biztosítjuk a gyerekek számára.
- A finommotorika fejlesztéséhez szükséges eszközöket (gyurma, gyöngyök, papírok, olló, stb.) valamint az észlelés pontosabb működését segítő (látott, hallott, tapintott, mozgásos, stb.) fejlesztő játékokat biztosítunk a napi tevékenységek folyamán.
- Biztosítjuk a mozgásos tevékenységekhez szükséges helyet és eszközöket a csoportszobában és az udvaron egyaránt.
- Olyan sajátos nevelési igényű gyerekek integrált nevelése, akik a szakértői vélemény alapján a többi gyerekekkel együtt nevelhetők.
- Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjában megfogalmazott lehetőségek alapján, az integrált nevelés során a sérült illetve lassabban fejlődő funkciók lehető legkorábbi és leghatékonyabb, folyamatosan biztosított speciális fejlesztése mellett a gyerekek életminőségének javítása, beilleszkedésük segítése.

Fontos, hogy a gyerekek és a környezetük megszokják, hogy a sajátos nevelési igényű gyerekek igénye, kötelessége és lehetősége is ugyanaz, mint a társaik többi tagjának. Olyan személyes példaadás biztosítása, melynek hatására a gyerekek toleranciát tanulnak, elfogadják társuk többiekétől eltérő tulajdonságát.

A szakszolgálat felméréseinek eredményeire alapozva, egyénre szabott fejlesztési terv kidolgozása, a fejlődési naplóban történő rögzítése. A fejlesztési tervet a gyógypedagógus készíti.

Sajátos nevelési igényű gyerekek integrált neveléséhez, az integráció sikerességéhez bizonyos fokú szegregációt biztosítunk. A szegregáció a sérült gyerekek egyéni fejlesztését, megsegítését szolgálja a megfelelő szakember segítségével.

Fejlesztés tartalma:

A testséma alakulásának, a testrészek differenciált megismerésének elősegítése, a testrészekkel végzett mozgásokon keresztül. Értelemfejlesztő szabályjátékok, társasjátékok, kártyajátékok, logikai játékok szervezése, a részképesség zavarok enyhítése érdekében. Megteremtjük a lehetőségét a közvetlen ismeret- és tapasztalatszerzésnek. Kialakítjuk a pozitív érzelmi viszonyt a probléma helyzetek megoldásához, a logikus gondolkodás megalapozásához. Szabályjátékok segítségével alakítjuk a feladattudatot, feladattartást, szabálykövetést.

Biztosítjuk a nagyméretű tükröt a testséma, a testfogalom, önmaga felismerése, és az oldaliság alakításához.

Egyéni fejlesztés: a fejlesztő szakember (gyógypedagógus, logopédus) külön helyiségben foglalkozik a gyerekekkel, főként, amikor a gyerekek nem képesek kis csoportokban sem együtt dolgozni társaikkal, figyelmük nagyon csapongó, fejlődési ütemük nagyon eltérő. Az egyéni fejlesztés fejlesztési terv alapján azokra a funkciókra, képességekre terjed ki, amelyek elmaradást vagy zavart mutatnak.

Mikrocsoportos fejlesztés: a fejlesztő szakember 2-3 hasonló problémákkal küzdő gyerekekkel foglalkozik. Ebben a tevékenységformában már a gyerekek képesek együtt dolgozni, figyelmesek egymás iránt, örülnek egymás sikereinek.

Fejlesztés az óvodai csoportban: a fejlesztést végző óvónő, fejlesztőpedagógussal, gyógypedagógussal együttműködve, azok útmutatásai alapján-fejlődést elősegítő játékos módszerek alkalmazásával-végzi munkáját.

Fejlesztés otthon: fejlesztés fontos részét képezi a szülőkkel való együttműködés. Fel kell tárnunk a szülők előtt a gyerekek állapotát, minden kérdésükre őszintén válaszolunk. Éreztetjük a szülőkkel, hogy a gyerekek optimális fejlődésük érdekében nekik is van tennivalójuk, ötletekkel segítjük az otthoni fejlesztést.

A fejlesztés során arra törekszünk, hogy olyan készségek és képességek (teljesítmény igénye, nagyobb kitartás, jó beszéd-készség, problémaérzékenység, stb.) alakuljanak ki, amelyek az iskolai beváláshoz szükségesek.

A fejlődés eredménye az óvodáskor végére

- A fogytékosság típusának és mértékének figyelembevételével önmagához képest fejlődjön
- A sérülés arányában legyen alkalmazkodó képes
- Törekedjen önállóságra, együttműködésre
- Legyen képes önmagát elfogadó beilleszkedésre
- Személyisége oly mértékben fejlődjön, hogy képes legyen az iskolai élet megkezdésére

13.3. Hátrányos helyzetű és Halmazottan hátrányos helyzetű gyerekek differenciált fejlesztése

A hátrányos helyzetű gyerekeket a családi körülményei, szociális helyzete miatt a jegyző védelembe vette és számukra rendszeres gyermekvédelmi támogatást, folyósítanak.

Súlyosan hátrányos (veszélyeztetett) helyzetű gyerekek a nem megfelelő magatartás, mulasztás, szociális, vagy szociokulturális körülményeik miatt kerülnek olyan helyzetbe, hogy testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődésük gátolva, vagy akadályozva van.

Fejlesztés feltétele:

- Kölcsönös együttműködés, szemléletformálás, a gyermekek rendszeres óvodába járatása.
- Elhanyagolt gyerekek feltárása a szülői közösség bevonásával, a szakmai hálózat kapcsolattartásával.

Fejlesztés célja:

- A családi nevelés hiányosságainak kompenzálása, a szociális beilleszkedés segítése, biztonságérzet megalapozása, érzelmi kötődés az óvodához, ösztönző társas kapcsolatok pozitív kialakítása.

• A gyerekek minél teljesebb mértékben érik el az optimális elvárható fejlettségi szintet, hogy viselkedésük életkoruknak megfelelő legyen. A kisebbségi identitástudat kialakítása és fejlesztése, a kisebbségi etnikum együttnevelése más gyerekekkel.

Fejlesztés feladata:

- A hátrányos és veszélyeztetett gyermekek feltárása, nyilvántartása.
- Az óvodai nevelés váljon a családi nevelés kiegészítőjévé.
- Az egészséges életmód szokásainak kialakítása a szociális hátrányból eredő hiányok kompenzálása.
- A rendszeres életritmus, napirend megalapozása, kiemelkedő képességek felismerése és gondozása.
- A ránk bízott gyerekek legyenek képesek a harmonikus mozgásra, gondolkodásra, tanulási műveletekre.

Fontos szem előtt tartani, hogy ami az óvodáskorban megszerezhető, megvalósítható az a későbbiekben nem, vagy nehezen pótolható. A hiányos alapoknak pedig negatív hatása van a későbbi sikeres iskolai beválásra.

Rendkívül fontos szerepe van a biztonságot nyújtó, otthont pótló szemléletnek. Ebben az atmoszférában fejlődnek ki az érzelmi kötődések, az önállósulási, szocializációs folyamatok, és ez az alapja a tevékenységeknek, a fejlődésnek.

Nevelőmunkánk azon a szemléleten alapszik, hogy minden gyereket a maga fejlettségi szintjéről, a maga ütemének megfelelően a közösségi hatásokat, és kereteket felhasználva fejlesztünk, egyénileg és közösségen belül differenciáltan egyaránt.

13.4.A gyermekek esélyegyenlőségét segítő intézkedések

Cél

Megfelelő minőségű és időtartamú óvodai nevelés biztosítása a hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű (továbbiakban: HH/HHH) gyermekek részére.

Az intézményen belül a szegregációmentesség és az egyenlő bánásmód elvének érvényesítése.

A gyermekek differenciált fejlesztése egyéni képességeik figyelembe vételével.

Gyermekközpontú, családorientált szemlélet kialakítása.

Feladat

A HH/HHH gyerekek teljes körű beóvodázásával biztosítani az esélyegyenlőséget.

A HH/HHH gyermekek egyenlő elosztásával biztosítani csoport szinten a szegregációmentességet.

Egyéni, differenciált készség- és képességfejlesztés, egyénre tervezetten, a gyermek fejlődését folyamatosan nyomon követve.

Hatékony együttműködés kialakítása a szülőkkel, valamint az óvodán kívüli szervezetekkel.

Szervezési feladatok

Feladat	felelős
A HHH gyermekek óvodai beíratásának támogatása a teljes körű, minél hosszabb ideig tartó óvodáztatás biztosítása	intézményvezető
Integrációt elősegítő csoportalakítás –HHH gyermekek arányos elosztása	óvodavezető
Az igazolatlan hiányzások minimalizálása	csoportvezető pedagógusok saját csoportjukban
A szülők munkába állását lehetővé tevő nyitva tartás biztosítása	intézményvezető
Nevelőtestület együttműködése, esetmegbeszélések, hospitálások	csoportvezető pedagógusok
Az óvodába lépéskor komplex állapotfelmérés készítése (részletes anamnézis) lehetőleg családlátogatás alkalmával	csoportvezető pedagógusok

Pedagógiai munkánk kiemelt területei:

Táplálkozási szokások alakítása, egészségtudat alakítása, mozgásra nevelés, az intézményes nevelésbe való beillesztés elősegítése, bizalom – elfogadás – együttműködés érvényesítése, szókincs, beszédértés, nyelvi kifejezőkészség, beszédészlelés fejlesztése, beszédkedv fokozása, társadalmi érzékenység fejlesztése, kompetencia alapú óvodai nevelés, környezettudatos magatartás alakítása pozitív minta alapján, kooperatív tanulási technikák, egyéni fejlesztés, szülőkkel való megújuló partneri kapcsolatok kialakítása, ápolása.

Szociális segítségnyújtással kapcsolatos munka:

- egészségügyi szűrővizsgálatok nyomon követése, a szülők számára közös programok szervezése.
- gyermekjóléti szolgáltatások kezdeményezése (ruhák, játékok, könyvek gyűjtése, adományozása, kirándulásokon való részvétel, rendezvények látogatásának biztosítása), szociális ellátórendszerrel való együttműködés. Elvárt eredmények:
- megtörténik az intézmény körzetéhez tartozó HH/HHH gyermekek teljes körű óvodáztatása, csökken az igazolatlan hiányzások száma, csökken a HHH gyermekek körében az SNI minősítés,
- a HH/HHH gyermekek fejlődésmenete és eredményei nem maradnak el nagyobb mértékben a csoport átlagtól,
- a HHH gyermekek megfelelő időben, normál tantervű iskolában kezdhetik meg a tanulmányaikat.

14. Gyermekvédelmi feladataink

Az óvodai gyermekvédelem magába foglalja a gyermekközösség egészére kiterjedő, ezen belül minden egyes gyermek harmonikus személyiségfejlesztéséért kifejtett pedagógiai tevékenységet.

Az esélyegyenlőtlenségek csökkentése mellett kiemelt a befogadó környezet megteremtésével a kialakult előítéletek lebontásához való hozzájárulás, az újabb előítéletek kialakulásának megelőzése.

14.1. Gyermekvédelem célja

A család tiszteletben tartása, a családi nevelés erősítése és ezzel együttesen a gyerekek iránti felelősség ébrentartása. Tapintatos, személyes kapcsolat kialakítása azokkal a családokkal, akik segítséget kérnek, vagy látszólag segítségre szorulnak.

A gyermekvédelmi munka fő céljának a prevenciót tekintjük, amely során szeretnénk megakadályozni a veszélyeztetett státusz kialakulását.

Minden gyermekre kiterjedő preventív tevékenység megszervezése, a gyerekek hátrányos helyzetének csökkentése, a veszélyeztetettség kialakulásának megelőzése, ill. a veszélyeztetettség megszüntetésében segítségnyújtás, együttműködés a különböző szakemberekkel.

14.2. Gyermekvédelem feladatai

A gyermekvédelmi munka kiterjed a veszélyeztetett és a szociálisan hátrányos helyzetű gyermekekre. A Köznevelési törvény 47.§-ban foglaltak szerint óvodánkban fontos feladat a szociálisan hátrányos gyermekek felzárkóztatása és problémakezelése.

- Az ifjúságvédelmi felelős felveszi a kapcsolatot a Gyermekjóléti szolgálattal.
- Részt vesz a megelőzésben, illetve a veszélyeztetettség felkutatásában, megszüntetésében.
- Kapcsolatot tart a Gyermekvédelmi szolgálat rendszeréhez kapcsolódó összes intézménnyel, hatóságokkal, személyekkel. /ÁMK Ifjúságvédelmi felelőse, védőnő, orvos, jogász/
- Felvilágosítja a szülőket a Gyermekjóléti szolgálatról, segíti a kapcsolatteremtést. /tanév elején írásban, szóban/
- Ha szükséges ő maga kér segítséget a Gyermekjóléti szolgálattól.
- Segíti a többi pedagógus ifjúságvédelmi munkáját.
- Részt vesz az esetszabeszeléseken, segít a megfelelő módszer megtalálásában.

Gyermekbántalmazás, vagy egyéb, pedagógiai módszerrel meg nem szüntethető, veszélyeztető tényező esetén azonnal értesíti az illetékeseket.

- A gyermek anyagi veszélyeztetettsége esetén rendszeres vagy rendkívüli gyermekvédelmi támogatást kér.
- Ha az ifjúságvédelmi felelős valamilyen ok miatt munkáját nem tudja elvégezni azt az óvodavezető veszi át.
- Az óvónők jelzéseit kontrolálja, szükség esetén ő hívja fel a gyermek óvónőjének a figyelmét a problémára.

Az ifjúságvédelmi felelős mellett nélkülözhetetlen, hogy minden óvónő figyelje és észlelje a csoportban adódó problémákat. A nagyobb problémák megelőzésére idejében, de megfelelő diplomatikussággal vegye fel a kapcsolatot a gyermek szülőjével, gondozójával. Igyekezzen az időszakos nehézségek megszüntetésében segíteni, illetve az idő alatt megfelelő támogatást megadni. /munkanélküliség, GYES stb./ Szükség esetén családlátogatás ifjúságvédelmi felelős bevonásával, rendkívüli segély intézése, pszichológus bevonása stb. A szociálisan hátrányos gyermekek felzárkóztatására külön gondot fordítson, ha szükséges kérje szakember bevonását, mint logopédus, fejlesztőpedagógus.

Hátrányos helyzetű gyerekek, akik valamilyen oknál fogva hátránnyal indulnak. Ez a hátrány testi, lelki és szociális téren egyaránt jelentkezhet. A hátrány okai általában a következők lehetnek:

- a család nem megfelelő működése
- a család nem megfelelő anyagi, szociális háttere
- a szülők iskolázottsága és kulturális a beállítódása
- csonka család létrejötte

Halmazottan hátrányos helyzetű gyerekeknek azok a gyerekek minősülnek, akiknél a törvényes felügyeletet gyakorló szülő, ill. szülők legfeljebb az iskola nyolcadik évfolyamát fejezték be sikeresen.

Sajátos Nevelési Igényű gyerekek, azok a gyerekek, akik a szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleménye alapján:

• testi, érzékszervi, értelmi, beszéd fogyatékos, autista, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos

- pszichés fejlődés zavarai miatt a nevelési, tanulási folyamatban tartósan és súlyosan akadályozott (pl. dyslexia, dysgrafia, dyskalkulia, mutizmus, kóros hiperkinetikus vagy kóros aktivitás zavar).

Veszélyeztetettség olyan magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult állapot, amely a gyerekek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja, vagy akadályozza.

A gyerekek személyiségfejlődését a szülő vagy a környezet nem biztosítja, a gyerekek fejlődését veszélyezteti. A veszélyeztetettség nyilvántartásba vételének szempontjai:

- súlyos anyagi nehézségekhez kapcsolódó elhanyagoló nevelés
- elhanyagoló neveléshez kapcsolódó testi, lelki bántalmazás
- súlyos érzékszervi károsodás, illetve tartós betegség

15. Óvodánk hagyományőrző tevékenységei, kapcsolatai

15.1. Hagományőrző tevékenységek

Kis falu lévén igen fontosak és jelentősek ezek a tevékenységek az intézmény és a település életében egyaránt.

- Környezetvédelmi modul mindkét csoportban folyamatosan egész évben
- Gyermek név- és születésnap megemlékezése folyamatosan, gyümölcstál készítése
- Megünnepeljük az Idősek napját az idős emberekkel együtt a Faluházban, verssel, énekkel köszöntjük őket.
- „Dióverő nap”- őszi családi, sport és környezetvédelmi nap
- Márton-napi lampionos felvonulás a községben
- Mikulás ünnep, zártkörű az óvodában
- Luca-napi népszokások – nagyszülőkkel közösen

- Adventi témahét mindkét csoportban, ezen belül nyílt napot szervezünk karácsony előtt az óvodában, szülőkkel közösen gyertyát öntünk, mézes kalácsot sütünk., Gondozási Központban köszöntjük az időseket. Óvodában karácsonyi ünnepet szervezünk
- Farsangi mulatságot rendezünk a Faluházban a Szülői munkaközösség, a szülők segítségével.
- Természet-Ember témahét márciusban a kiscsoportban
- Három hetet meghaladó „Erdő-mező-víz” projekt mindkét csoportban
- Húsvéti nyílt kézműves foglalkozás
- Anyák napján verssel, énekkel és virággal köszöntjük az édesanyákat, nagymamákat az óvodában.
- Gyermeknapot szervezünk az óvodában. A gyerekeknek, szülőknek, testvéreknek közös programot állítunk össze. A szülők az általuk készített süteményt szolgálják fel a gyermekeknek.
- Apák napi sport-délután
- Évzáró ünnepel búcsúztatjuk a tanévet, ahol a gyermekek bemutatják az egész évben tanult énekeket, verseket, játékokat, eljuttatják meséiket.

15.2. Kapcsolataink

Mindannyiunk feladata a harmonikus, tartalmas, boldog gyermekkor kialakítása, megteremtése, biztosítása. Ennek elengedhetetlen feltétele, hogy jó kapcsolatot alakítsunk ki egymás között és a társadalmi környezetünkkel.

● Óvoda és a család

A szülőkkel kölcsönös partneri kapcsolat kiépítésére törekszünk, az elfogadás, együttműködés, mint nevelési feladat a gyerekek és a nevelőközösség érdek problémáit.

Eredményeink érdekében törekszünk a természetes, korrekt, egyenrangú partneri viszonyon alapuló együttműködésre, a harmonikus nevelést elősegítő kapcsolattartásra. Intézményeinkben mindent megteszünk, hogy erősítsük, mélyítsük a szülőkkel a kapcsolatot. Nyitottak vagyunk a családok problémái

iránt, lehetőségünkhöz mértén mindenben partnerként segítünk, a jó kapcsolat kialakításában kezdeményezők vagyunk, de mi is elvárjuk az őszinte, egymást tiszteletben tartó, segítőkész együttműködést.

Fontos a szemléletformálás a családon belüli arányos munkamegosztás működtetése érdekében. Figyelem ráirányítás arra, hogy a gyermek szabadon kifejlesztheti személyes képességeit, szabad választási lehetőséggel bír anélkül, hogy szigorú nemi szerepek által meghatározott korlátozások vonatkoznának rá (kézműveskedő, főzőcskéző, babázó, lányokkal játszó kisfiú, építkező, autózó, szerelő, főleg fiúkkal játszó kislány).

- **A Szülői munkaközösség**

A nevelőmunkánkat hatékonyan működő szülői munkaközösség segíti, amely évenként készített munkaterv alapján tevékenykedik. Óvodai ünnepeink, rendezvényeink szervezésében, lebonyolításában számíthatunk segítségükre, de szívesen segítenek tavaszi munkákban, udvarrendezésben.

- **Könyvtár**

Rendszeresen látogatjuk csoportosan a gyermekekkel az iskolakönyvtárat. A pedagógusok a könyvtár kihelyezett, óvodapedagógus könyvtárat, szakmai munkájukhoz rendszeresen használhatják.

- **Gyermekjóléti szolgálat**

Az óvodánkban ifjúságvédelmi felelős figyeli a gyermekek törvénybe foglalt jogainak és érdekeinek érvényesítését.

- családlátogatás fő célja a gyermekvédelemmel összefüggő problémák feltárása és megelőzése
- szoros kapcsolatot tartunk a polgármesteri hivatal gyermek - és ifjúságvédelmi feladatokat ellátó dolgozóival
- kapcsolatot tartunk a hódmezővásárhelyi Gyermekjóléti Szolgálattal

○ feladat a veszélyeztetettség kiszűrése, megelőzése, megszüntetése

○ a szülőket a tanév kezdetén tájékoztatjuk az ifjúságvédelmi felelős személyéről, arról az időpontról, amikor felkereshető

- **Nevelési Tanácsadó**

Segítséget kapunk a problémás gyermekek vizsgálatához, felzárkóztatásához.

- **Idősek Klubja**

Közös programokat szervezünk, kölcsönösen része veszünk egymás rendezvényein.

- **Helyi vállalkozók**

Aktív támogatásukra számíthatunk /karácsony, farsang, stb./

- **Háziorvos – fogorvos - védőnő**

Aktív kapcsolat, segítséget nyújtanak az egészséges életmód kialakításában, elvégzik a szükséges vizsgálatokat.

A Pedagógiai program érvényességi ideje:

A helyi nevelési program érvényességi ideje: A nevelőtestület határozata alapján, érvényes 5 évre, 2023. szeptember 1-től 2028. augusztus 31-ig.

Időközi módosításra abban az esetben kerül sor, ha a feltételrendszerben változás történik, vagy ha törvényváltozás indokolja.

A módosítást kezdeményezheti az óvodavezető, vagy a nevelőtestület.